

**stichting
vrede van
utrecht**

Activiteitenplan 2012/2013 29 augustus 2011

Postbus 532
3500 AM Utrecht
030 239 38 90
info@vredevan utrecht.nl
vredevan utrecht2013.nl
utrecht2018.nl

*een initiatief
van gemeente en
provincie Utrecht*

Stichting Vrede van Utrecht werkt aan:

Utrecht
2018
2018
Candidate
European
Capital of
Culture

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
2	Utrecht Culturele Hoofdstad van Europa 2018	8
2.1	Inleiding.....	8
2.2	Traject.....	8
2.3	Visie en programma	10
2.3.1	Kenmerken & kansen.....	10
2.3.2	Utrecht 2018 – de drie programmalijnen.....	10
2.3.3	Utrecht t.o.v. andere Nederlandse kandidaat-steden	11
2.4	Organisatie 2018.....	12
2.5	Activiteiten 2012	13
2.5.1	Activiteiten in het kader van het bidbooktraject.....	13
2.5.2	Lobby & internationalisering.....	15
2.5.3	Impactonderzoek.....	16
2.6	Communicatie	16
2.6.1	Algemeen	16
2.6.2	Strategie	17
2.6.3	Samenwerking Gemeente en Provincie.....	18
2.6.4	Samenvatting activiteiten Communicatie 2012	19
3	Programma 2013: The Art of Making Peace.....	20
4	Vrede van Utrecht in het voorjaar.....	21
4.1	Beeld 2013.....	21
4.1.1	Donderdag 11 april t/m zondag 14 april 2013	21
4.1.2	Zaterdag 4 mei en zondag 5 mei 2013	22
4.2	Activiteiten 2012	22
4.2.1	Samenwerking Universiteit en Hogescholen	22
4.2.1	Bevrijdingsfestival en 4 mei.....	23
4.2.2	Vrede van Utrecht Concert.....	23
4.2.3	Educatie	24
5	Vrede van Utrecht in de zomer.....	25
5.1	Beeld 2013.....	25
5.2	Activiteiten 2012	26
5.2.1	Community Arts Lab (CAL Utrecht).....	26
5.2.2	Wijkprogramma Vrede van Utrecht	28
5.2.3	Kastelen en forten	31
5.2.4	Verder in de regio	31
6	Vrede van Utrecht in de nazomer	33
6.1	Beeld 2013.....	33
6.2	Activiteiten 2012	35
7	Kosmopolis Utrecht	36
7.1	Programma 2012	36
7.1.1	Programma Utrecht	36
8	Communicatie.....	41
8.1	Communicatie Stichting Vrede van Utrecht.....	41

8.1.1	Opdrachten.....	41
8.1.2	Primaire doelgroep stakeholders	41
8.1.3	Procescommunicatie.....	42
8.2	Communicatie Vrede van Utrecht 2013	43
8.2.1	Doelstellingen	43
8.2.2	Positionering programma Vrede van Utrecht 2013:	43
8.2.3	Participatiemarketing en participatie publiek	44
8.2.4	Clustering programmering.....	44
8.3	Samenwerkingsverbanden	45
8.4	Corporate/merk communicatie en eventcommunicatie.....	46
8.4.1	Corporate/merk communicatie.....	46
8.4.2	Product/event communicatie	47
8.5	Doelgroepen	48
8.6	Vorbereiding 2013.....	50
9	Relatiebeheer en sponsoring	51
10	Organisatie	53
10.1	Bestuur	53
10.2	Personele bezetting.....	53
11	Financiën	55

1 Inleiding

Stichting Vrede van Utrecht werkt op initiatief van Gemeente en Provincie Utrecht aan de kandidatuur voor Europese Culturele Hoofdstad in 2018. Belangrijke opmaat en springplank daarvoor is een grootse viering van 300 jaar Vrede van Utrecht in 2013. Deze opdrachten aan de stichting maken de lange termijn ambitie om Utrecht als stad en regio van kennis en cultuur (inter)nationaal op de kaart te zetten ook op de kortere termijn concreet en zichtbaar. Het doel is het versterken van Utrecht als aantrekkelijke stad en - regio voor bewoners, bezoekers, bedrijven en studenten. Investeren in kennis & cultuur betekent ook breed en rendabel investeren in de economie van Utrecht, in innovatie, duurzaamheid en natuur.

De keuze om de Stichting VvU beide opdrachten te verstrekken was en is een logische: het gaat om een lange termijn traject, waarbij de viering in 2013 opmaat is voor 2018, sterker als bewijs kan dienen voor de ambities, de gedeelde waarden en de organisatiekracht van de stad. Niet alleen zijn de netwerken en de nieuwe verbindingen in stad en regio uitermate relevant in de voorbereiding van de Utrechtse kandidatuur, ook inhoudelijk bouwt Utrecht2018 voort op de viering van 2013: geïnspireerd op de historische Vrede van Utrecht staan bij ons programma in 2013 in stad en provincie *The Utrecht Principles* centraal om een actuele betekenis te geven aan die geschiedenis: we laten de kracht en de noodzaak zien van diversiteit, kennis, kunst en cultuur voor een vitale stad en regio Utrecht en voor Europa. En dat raakt direct de thematiek van Utrecht2018: Utrecht als knooppunt, als eeuwenoude, maar jonge, groeiende eigenzinnige universiteitsstad is toekomstgericht, is een stad die Europa kan laten zien dat ontmoeten en (internationaal) verbinden voorwaarden zijn voor duurzame ontwikkeling en innovatie.

De activiteiten in 2012 zullen gericht zijn op deze doelstelling en actief opbouwen richting het jubileumjaar 2013. Daarnaast wordt in 2012 verder gewerkt aan het bidbook voor Utrecht 2018, dat door de stad in september 2012 bij de Europese jury moet worden ingediend.

Het traject naar Vrede van Utrecht 2013 en Culturele Hoofdstad2018 wordt doorlopen in een economisch zeer ongunstige tijd, we zijn ons daarvan bewust. De financiën van overheden staan onder druk en fondsen en bedrijven zijn moeilijker te bereiken. Toch is er juist nu alle reden om te blijven inzetten op de culturele ambitie om Utrecht op de kaart te zetten. Het project heeft ook grote betekenis als aanjager van economische ontwikkeling van stad en provincie. Culturele Hoofdstad is in al haar aspecten immers in het belang van alle bewoners en maatschappelijke partners in stad en regio.

Een belangrijke ontwikkeling in 2011 die wij in 2012 met kracht zullen doorzetten, is het werven van bedrijven voor de Council Vrede van Utrecht. Als lid van de Council steunen bedrijven de ambitie van Utrecht en de activiteiten van de stichting. Inhoudelijk, maar ook met een geldelijke bijdrage. Medio 2011 zijn al een zevental bedrijven tot de Council toegetreten, te weten: ASR Nederland, Bouwfonds Ontwikkeling, CMS Derks Star Busmann, NS, ProRail, Rabobank Utrecht en SHV. Het streven is om ultimo 2012 een twintigtal Councilleden te hebben verwelkomd.

Bidbook Utrecht 2018

De titel van Culturele Hoofdstad is felbegeerd. Resultaten van eerdere Culturele Hoofdsteden laten forse, soms zelfs spectaculaire resultaten zien als het gaat om de directe bestedingen en het opknappen van de stad en regio. Er wordt dan zelfs 'winst' gemaakt met een factor 2 of 3 van de kosten! Nederlands onderzoek naar mogelijke effecten bevestigt dit beeld: positief effect op directe bestedingen (horeca, winkels, overnachtingen), groei werkgelegenheid (in de sector zelf en m.n. in de toeleverende sectoren, cultuur heeft een hoge multiplier) die voor een deel ook duurzaam kan zijn en cultuur is een waardemaker bij vastgoed, met name in wijken.

Veel steden noemen daarnaast ook een ander resultaat: de trots op stad en regio neemt toe, de sociale cohesie en de kwaliteit van leven is verbeterd en dit geldt niet alleen voor de 'betere' wijken of gemeenten. Dit zijn ook de steden en regio's die de inspanning na het jaar zelf weten vol te houden, die in de voorbereiding ook veel aandacht voor het proces hadden en veel partijen en bewoners wisten te betrekken. Precies de Utrechtse doelstelling en aanpak.

De competitie met andere Nederlandse steden voor de Culturele Hoofdstad voor 2018 is inmiddels in volle gang, en er kan er maar één winnen. Dat vergt een heel goed en onderscheidend Utrechts bidbook en een slimme, innovatieve publiciteitscampagne. De middelen daarvoor zijn zeer beperkt, dus de inzet van bestaande communicatiekracht van niet alleen de gemeente en provincie zelf, maar van zoveel mogelijk andere partners is daarbij absoluut noodzakelijk.

Het bidbook moet uiterlijk september 2012 bij het Rijk worden ingediend. Wij zijn al enige tijd bezig met de voorbereidingen daarvoor; met onderzoek naar de aanpak van eerdere steden, het informeren van betrokken instellingen en bedrijven in Utrecht en de analyse van de kracht en kansen van Utrecht.

Met een zestigtal workshops met ruim 700 mensen in het voorjaar van 2010, gevolgd door gesprekken met bewoners, culturele instellingen, creatieve ondernemers, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, bedrijven, onderwijs & wetenschap over de kracht en de kansen van Utrecht is gewerkt aan de visie op Utrecht 2018. Het Plan van Aanpak voor Utrecht 2018 is in december 2010 door de besturen van stad en provincie vastgesteld en aan het publiek gepresenteerd op 14 februari van dit jaar. Op basis van dit plan is ook de werkorganisatie voor Utrecht 2018, bestaande uit medewerkers van de stichting, de gemeente en provincie, opgezet.

Na 14 februari is in werkconferenties en ook apart met veel partijen gewerkt om tot programma-ideeën voor het bidbook te komen. Op 1 juli kon de oogst worden verzameld: plannen van ruim 150 instellingen en particulieren! Eind 2011 worden de beste ideeën aaneengesmeed tot een bidbook waaruit de ambities, aantrekkingskracht en daadkracht van Utrecht als stad van kennis en cultuur duidelijk naar voren moet komen. De besluitvorming over het bidbook in de Utrechtse gemeenteraad en Provinciale Staten vindt volgens planning in het voorjaar 2012 plaats.

Na de jurering in de eerste ronde (najaar 2012) zal, als Utrecht (vanzelfsprekend!) doorgaat naar de 2^e jurering, een nieuw besluit nodig zijn voor de inzet van mensen en middelen om ook die fase voor te bereiden.

In hoofdstuk 2 van dit activiteitenplan worden inhoud en aanpak voor Utrecht 2018 nader aangeduid.

Programma Vrede van Utrecht 2013

Naast het vormgeven van het 'bid' voor Utrecht Culturele Hoofdstad 2018 heeft de Stichting Vrede van Utrecht een tweede hoofddoelstelling: 300 jaar Vrede van Utrecht

vieren op een breed gedragen wijze. Het programma 2013 draagt als overkoepelende titel *The Art of Making Peace*. Deze titel legt enerzijds nadruk op de hoge artistieke kwaliteit van alle onderdelen. Anderzijds maakt de titel de koppeling tussen de historische gebeurtenis uit 1713 en het hedendaagse belang. Pijlers van het programma zijn *The Utrecht Principles*. Het programma 2013 is nauw afgestemd met het Bidboek 2018: 2013 is nadrukkelijk een 'stepping stone' naar de ambitie tot Culturele Hoofdstad.

Na de eerste openbare presentatie van het raamprogramma op 6 september 2010 is in de maanden daarna met tal van partners gewerkt aan invulling daarvan en hebben wij een voorlopige begroting voor 2011-2013 opgesteld. In het programma zijn doelgroepen en kernopdrachten van Vrede van Utrecht de leidende factoren, naast vanzelfsprekend kwaliteit en zeggingskracht. Deze kernopdrachten zijn:

- a. Internationale profilering van stad en regio versterken
- b. Toegankelijk maken van cultureel erfgoed
- c. Vergroten van participatie bij cultuur
- d. En dit alles op een vernieuwende wijze met een duurzaam gevolg.

De methodes die Vrede van Utrecht hanteert voor de realisatie van deze kernopdrachten lopen uiteen van :

- a. Investerings in de culturele infrastructuur van stad en regio (hardware);
- b. Nieuwe programmatische verbindingen tussen cultuur en andere sectoren (software);
- c. Nieuwe programmatische verbindingen tussen de culturele sector en Internationaal, Erfgoed, Participatie (software).

Vrede van Utrecht werkt vanuit *The Utrecht Principles* – drie voorwaarden voor duurzame vrede en een innovatieve samenleving die zijn geformuleerd door het Centre for Humanities van de Universiteit op basis van het vredesverdrag uit 1713:

- respect voor culturele, etnische en religieuze diversiteit.
- de kracht van kunst en cultuur voor sociale duurzaamheid.
- uitwisseling van kennis ten behoeve van maatschappelijke samenhang en vernieuwing.

Inmiddels is een meer concrete invulling van het programma in contouren besproken tijdens een bestuurlijk overleg met beide overheden. In het najaar van 2011 vindt een verdere uitwerking plaats waarna de definitieve vaststelling van het programma kan plaats vinden. Presentatie is gepland eind 2011.

In het coalitieakkoord *'Focus, Vertrouwen en Oplossingsgericht'* d.d. 2 april jl. voor het nieuwe bestuur van de Provincie Utrecht is o.a. een korting opgenomen van € 1,2 mln voor het programma Vrede van Utrecht in de jaren 2012 en 2013. In een begroting die toch al onder druk stond door de grote en brede opdracht (VvU 2013 en Culturele Hoofdstad 2018) is dat een heel fors bedrag. Deze korting heeft vanzelfsprekend zijn invloed gehad op het programma van de jaren 2012 en 2013. We hebben besloten het eerste half jaar van 2012 vooral te zien in het kader van de voorbereiding voor de grote herdenking. De activiteiten in het eerste deel van 2012 worden dan ook tot het minimum beperkt, om zoveel mogelijk middelen te concentreren in 2013 zelf.

In het najaar van 2012 gaat vervolgens nadrukkelijk de opmaat voor de grote herdenking van start (zie hoofdstuk 6). Wij maken voor 2013 een spannend en bijzonder programma, samen met onze vele partners in stad en regio. Onzekere factor in deze opbouw is de positie van vele partners in het culturele veld die te maken hebben met de bezuinigingen van overheidswege. Uitgangspunt blijft desalniettemin een volksfeest waaraan iedere inwoner van Utrecht kan meedoen: veel programma-onderdelen spelen zich dan ook in de openlucht af. In de afgelopen jaren hebben we een stevige basis gelegd onder belangrijke programma-onderdelen met het wijkprogramma Vrede van Utrecht, met de ontsluiting van bijzondere erfgoedlocaties (forten, kastelen, Vliegbasis Soesterberg), en

met de aanpak internationalisering. Een multidisciplinair educatieprogramma voor alle basisscholen in de provincie Utrecht is gestart in september 2010. En er zijn convenanten gesloten met verschillende gemeenten in de regio, zoals Utrechtse Heuvelrug, Zeist en Veenendaal, zodat de viering van de Vrede van Utrecht ook in de regio zijn beslag krijgt.

De concentratie in het programma ligt nog altijd op zes weekenden: het openingsweekend tussen donderdag 11 april en woensdag 17 april 2013, het weekend rond de nationale viering van de Bevrijding na de Tweede Wereldoorlog (5 mei), het weekend rond Wereldvluchtelingendag & Midzomer (20/23 juni 2013), het weekend rond de start van het Europees Jeugd Olympisch Festival (op zondag 14 juli 2013), het weekend rond de viering van 100 jaar Vredespaleis (11 september 2013) en het slotspektakel op Vliegbasis Soesterberg dat eindigt op de Internationale Dag van de Vrede (zaterdag 21 september 2013).

In dit activiteitenplan schetsen we een beeld van de grootse viering in 2013 en van de voorbereidende activiteiten in 2012.

Tot slot

Stichting Vrede van Utrecht werkt met onverminderd enthousiasme verder aan de realisatie van haar opdrachten. In 2012 gaan we verder op de ingeslagen weg. Het voorbereidende werk dat veelal achter de schermen is gebeurd, vertaalt zich richting 2013 naar publieksactiviteiten met uitstraling in stad en regio, toewerkend naar het hoogtepunt in 2013.

Daarnaast stellen we alles in het werk om een ijzersterk en onderscheidend bidbook te realiseren, volgens de bewezen formule van participatie van partners.

Want beide opdrachten vervullen wij met betrokkenheid van velen, wij programmeren en produceren veelal in co-creatie. Stichting Vrede van Utrecht verbindt, jaagt aan en stimuleert duurzame vernieuwing. Daarmee zijn 2013 en 2018 geen eenmalige feestjes, maar dragen ze bij aan de versterking van de culturele infrastructuur en de internationale aantrekkingskracht van stad en provincie Utrecht.

2 Utrecht Culturele Hoofdstad van Europa 2018

Als Culturele Hoofdstad van Europa kan Utrecht de wereld laten zien hoe je de sprong waagt naar een nieuwe levensfase als jonge en creatieve metropool. Hoe je ondanks een enorme groei je eigen karakter en lokale kwaliteit kunt behouden. En alle generaties en bevolkingsgroepen kunt meenemen in de snelle veranderingen. Cultuur is bij uitstek het medium om die veranderingen aan te kunnen, om een beter begrip te krijgen van de wereld dichtbij en ver weg. De Culturele Hoofdstad is een prachtige kans om duurzaam te investeren in kennis en cultuur als karakteristieke kenmerken van onze streek. Utrecht wil een kennisrijke stadsregio zijn die prikkelt tot vernieuwing en verbeelding. Samen groeien is de uitdaging: fysiek, sociaal, mentaal, cultureel; in vruchtbare uitwisseling met verwante steden en regio's in Europa. (kernboodschap, opgesteld mei 2010)

2.1 Inleiding

De keuze destijds om Stichting Vrede van Utrecht een rol te geven voor beide activiteiten ligt voor de hand. Het gaat om twee gelijksoortige momenten die onderdeel zijn van een lange termijn traject, waarbij de viering in 2013 als illustratie kan dienen voor de ambities en de organisatiekracht van Utrecht. Bovendien zal in het voorbereidingsproces van Utrechts kandidatuur gebruik gemaakt worden van de netwerken die, in en buiten Utrecht, door de stichting zijn opgebouwd. Ook inhoudelijk bouwt Utrecht 2018 voort op Utrecht 2013: *The Utrecht Principles*, die richting geven aan de programmering voor 2013, zullen ook als inspiratie dienen voor Utrecht 2018.

2.2 Traject

Het officiële traject voor de kandidatuur European Capital of Culture (ECOC) – Culturele Hoofdstad van Europa) ziet er als volgt uit. De planning is gebaseerd op het *Kader en stappenplan Ministerie van OCW*. (NB voorlopig tijdsaanduiding in afwachting van precisering door ministerie van OCW)

- *dec 2011*

Nederlandse overheid doet een oproep aan steden om zich kandidaat te stellen

- *sept 2012*

Gemeente levert bidbook in; eerste presentatie voor 13-koppige jury (waarvan 6 leden aangewezen door Nederland, 2 door het Europees Parlement, 2 door de Raad van de Europese Unie, 2 door de Europese Commissie en 1 door het Comité van de Regio's)

- *eind 2012*

Jury maakt preselectie/shortlist op basis van eigen onderzoek, het bidbook en de presentatie van de steden. Overgebleven kandidaten krijgen enkele maanden de tijd om hun programma verder in te vullen.

- *apr/mei 2013*

Gemeente levert definitieve versie bidbook in; jurybezoek aan Utrecht

- *sept/okt 2013*

tweede presentatie en definitieve selectie door de jury

- *eind 2013*

Regering stelt Europese instellingen in kennis van de Nederlandse kandidatuur.

- april 2014

Advies van het Europees Parlement over kandidatuur (uiterlijk 3 maanden na de voordracht door Nederland). Officiële benoeming van de Culturele hoofdstad van Europa 2018 door de Raad van de Europese Unie.

Steden die zich willen kandideren voor de titel Culturele Hoofdstad van Europa, doen dat door middel van een bidbook. Dit bidbook wordt in twee afleveringen gemaakt: het eerste bidbook (september 2012) moet antwoord geven op een reeks vragen die door de EU worden voorgelegd aan de zich kandiderende stad, waaronder een schets van het culturele programma voor 2018. De definitieve versie wordt pas gemaakt wanneer de stad door de preselectie komt.

In het bidbook moeten in ieder geval de volgende twee aspecten duidelijk tot hun recht komen:

1. Hoe de kandidaat de deelname van de burgers die in de stad en de omgeving wonen, wil bevorderen en zowel hun belangstelling gaat wekken als die van burgers uit het buitenland. Ook moet de kandidaat laten zien hoe de voorgestelde activiteiten duurzaam zijn en integraal deel uitmaken van de culturele en sociale ontwikkeling van de stad op lange termijn.
2. Welke rol de stad speelt in de Europese cultuur, wat haar banden zijn met en haar plaats is in Europa en welke bijdrage zij levert aan het eigentijdse Europese artistieke en culturele leven: Utrechts aanbod aan Europa.

In 2010 is gewerkt aan het formuleren van de visie en de opdracht die stad en regio zichzelf stellen met de kandidatuur voor Culturele Hoofdstad van Europa in 2018. In samenwerking met circa 700 vertegenwoordigers uit alle geledingen van de stad en provincie, Utrechtse culturele en maatschappelijke instellingen, bedrijven en bewoners is tijdens een zestigtal workshopsessies gebrainstormd over de richting die Utrecht moet kiezen, wat Utrecht Europa te bieden heeft en de thematiek die daarbij past. Dit heeft geresulteerd in een visiedocument en een drietal programmathema's die ingezet worden om het artistieke programma richting te geven (zie onder). Deze zijn neergelegd in het Plan van Aanpak dat werd vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg van 1 december 2010, en gepresenteerd voor een groter gezelschap op 14 februari 2011.

De programma-ideeën zijn ontwikkeld in samenwerking met talloze culturele en maatschappelijke partners, ofwel in individuele gesprekken (met name de grotere culturele instellingen van stad en regio), ofwel in gezamenlijke thematische werkconferenties (de kleinere instellingen, creatief ondernemers en andere belangstellenden). De regiogemeentes zijn op ambtelijk niveau benaderd om hen nader te informeren en afspraken te maken over betrokkenheid bij de ambitie 2018. Daarnaast zijn er met de uitvoerende culturele instellingen in de regio een aantal aparte werksessies belegd om tot programmaontwikkeling te komen.

Tot 1 juli zijn programma-ideeën verzameld. Tussen juli en november 2011 vindt aanscherping, aanvulling en een eerste selectieplaats. Hierbij zijn zowel een Utrechtse klankbordgroep (met een aantal grote culturele instellingen uit stad en regio), als een panel van externe (inter)nationale experts betrokken. Aandachtsgebieden die nog missen worden aangevuld in samenwerking met de daarvoor relevante partners.

Met verschillende afdelingen van Gemeente en Provincie Utrecht is in 2011 gewerkt aan het beantwoorden van de bidboekvragen en wordt gewerkt aan de verdere afstemming van de programma-ideeën.

Vanaf de zomer 2011 zullen steeds verder uitgewerkte versies van het bidbook in verschillende kringen gepresenteerd, besproken en getest worden. De bidbookvragen worden in verschillende rondes beantwoord, becommentarieerd en aangevuld, zodat er aan het eind 2011 een concept bidbooktekst ligt waarmee een copywriter aan de slag kan. In december 2011 zal het Ministerie van OCW de oproep doen uitgaan aan Nederlandse steden om zich kandidaat te stellen.

2.3 Visie en programma

De opgave 2010-2040 van stad en provincie: Utrecht breekt uit!

De komende 30 jaar groeit Utrecht als geen andere stad in Nederland. De grote uitdaging voor stad en regio is: hoe blijf je deze groeistuipe de baas en hoe houd je oud en nieuw (bewoners, wijken, gebouwen, cultuur, etc.), en stad en regio in balans. Dat vraagt veel creativiteit en verbeeldingskracht, van alle betrokkenen. Vanzelfsprekend wil Utrecht daarbij haar positie van meest competitieve regio behouden en versterken en dat betekent kiezen. Utrecht heeft gekozen voor een positionering als knooppunt van kennis en cultuur én voor de kandidatuur voor de titel Culturele Hoofdstad van Europa 2018. Stichting Vrede van Utrecht heeft de opdracht gekregen voor deze kandidatuur een winnend bidbook samen te stellen met een overtuigend, inspirerend programma dat in thematiek en activiteiten recht doet aan de opgave en ambitie van stad en regio Utrecht.

2.3.1 Kenmerken & kansen

Uit de workshops en vele gesprekken die zijn gevoerd, kwamen de volgende punten naar voren als meest kenmerkend voor Utrecht

- Utrecht groeit van 230.000 inwoners naar 400.000 in 2040, en de regio groeit mee.
- Utrecht is knooppunt van handel en vervoer, van cultuur, kennis en onderzoek
- Utrecht is jong: met 40% van de inwoners onder de 26 jaar is Utrecht de jongste stad van Nederland
- Utrecht als stad van Kennis & Cultuur: jonge, hoogopgeleide educatieregio met bloeiende creatieve industrie, grote onderwijssector, hoge cultuurparticipatie, stad als regionaal cultuurcentrum
- Utrecht als erfgoedregio: Romeins verleden, middeleeuws hart van de Christelijke cultuur, rijk aan monumenten en erfgoed, historisch cultuurlandschap

Kansen voor Utrecht 2018

De titel Culturele Hoofdstad van Europa is voor Utrecht de impuls om een verbindende stad in Europa te zijn en de kwaliteiten die Utrecht heeft ook Europees in te zetten

- Verbinden van stad en regio: mentaal één culturele stadsregio worden waarin het prettig samenleven is.
- Verbinden van Utrecht met cultureel Europa: de culturele infrastructuur mee laten groeien met de stad/regio, lokale en internationale netwerken vormen, europees imago versterken, cultuurtoerisme stimuleren.
- Verbinden van jongeren en cultuur: specialiseren op jongeren, cultuur en educatie, werken aan een aantrekkelijke plek en passend cultureel aanbod.
- Verbinden van cultuur en educatie: een Europese plek zijn voor brede ontwikkeling, leven lang leren, stimulering van kenniseconomie, ontmoetingsstad voor heel Europa en daarbuiten.
- Verbinden van oud & nieuw: behoud en beleefbaarheid van cultureel erfgoed en landschap.

2.3.2 Utrecht 2018 – de drie programmalijnen

Deze kenmerken en kansen zijn uitgewerkt en zijn vertaald in drie themalijnen die uitgangspunt vormen voor het ontwikkelen van programma's en projectideeën voor het

bidbook. De programmaliijnen werden gepresenteerd op de *Presentatie 2018* op 14 februari 2011 en getest en bijgesteld in tal van gesprekken met betrokken partijen in de stad. Ze vormen de inspiratie voor de ontwikkelaars van programma-ideeën.

- Habitat – over de stad die groeit. Dit thema agendeert de leefwereld van de volgende generatie en de culturele opgave één aantrekkelijke middelgrote stadsregio in Europa te worden met een menselijke maat en behoud van kwaliteit en samenhang.
- Playground – over de stad die leert. Utrecht als educatieregio waar je een leven lang kunt leren. Playground focust op cultuur, waarden, creativiteit en samenwerking tussen onderwijs & cultuur. Het thema agendeert de opgave om een cultureel aanbod te bieden voor het groeiende aantal jongeren en educatieve instellingen.
- 18 – over de stad die verjongt. Utrecht als jongste stad van Nederland biedt ruimte aan jongeren-, populaire- en subcultuur, creatieve industrie, nieuwe media, sport, entertainment en muziek. Het thema 18 verbindt jongeren en erfgoed, de verschillende generaties, de jonge stad en de vergrijzende regio, Utrecht en Europa.

2.3.3 Utrecht t.o.v. andere Nederlandse kandidaat-steden

De programmathema's voor Utrecht Culturele Hoofdstad sluiten nauw aan bij de grote opgaven van de economische regio Utrecht, en leiden tot een oorspronkelijk en internationaal tot de verbeelding sprekend programma, waarmee we de jury kunnen overtuigen.

Waar let de jury in het bijzonder op?

Het cultureel programma vormt de kern van het bidbook waarmee Utrecht zich kandidaat stelt voor de titel. Het programma dat het meest tot de verbeelding spreekt, maakt uiteraard de grootste kans, maar het bidbook moet ook duidelijk maken wat het belang van het programma voor Europa is, en voor de gewone burger van Utrecht. En ook dient het bij te dragen aan een duurzame culturele infrastructuur. Met andere woorden: culturele hoofdstad mag geen eenmalig vuurwerk zijn. Tot slot weegt de jury ook de bestuurlijke en financiële soliditeit van de kandidaat mee.

Hoe onderscheidt Utrecht zich van andere Nederlandse aspirant-kandidaten?

Utrecht heeft qua culturele infrastructuur een voorsprong op een aantal andere steden, mede door de voorbereiding op de viering van de Vrede van Utrecht in 2013, waarvoor inmiddels structurele samenwerkingverbanden zijn gelegd tussen de cultuur-, kennis- en educatiesector. Tegelijkertijd geldt dat concurrenten als Den Haag en Brabantstad op het punt van culturele voorzieningen Utrecht tenminste evenaren. Utrecht is op vele terreinen een (inter)nationaal knooppunt (vervoershub) en ontmoetingspunt, maar het mist op andere terreinen de internationale uitstraling van Den Haag of de EUregionale ligging van Maastricht. Utrecht onderscheidt zich verder door de relatief jonge bevolking, het grote aandeel hoogopgeleiden in de bevolking, een sterk ontwikkelde kenniseconomie met een focus op duurzaamheid, life sciences en creative industries en door het feit dat de stad nog steeds (explosief) groeit waar veel andere steden juist krimpen; gegevens die medebepalend zijn voor de uitdagingen waar stad en regio voor staan.

Overigens, niet alles wat op het eerste gezicht een sterk punt lijkt, pakt ook daadwerkelijk positief uit in de jurybeoordeling. Reeds lang bestaande sterke internationale uitstraling of Europese bekendheid zijn in het verleden regelmatig in het nadeel van een kandidaat gebleken.

Deze schets van punten waarop Utrecht zich onderscheidt zal in de loop van het proces steeds verder worden uitgewerkt en geactualiseerd.

2.4 Organisatie 2018

Projectgroep 2018

Stichting Vrede van Utrecht, Gemeente Utrecht en Provincie Utrecht hebben een projectgroep geformeerd die de campagne en het bidboek vormgeven.

Peter de Haan	intendant
Petra Remmen	zakelijke leiding
Han Bakker	ontwikkeling artistiek programma
Bram Buijze	lobby en internationalisering
Anke Dorenbos	communicatie
Thomas Nova	bidboekvragen
Lieke Hoitink	projectsecretaris
Renee Heijnen	projectcoördinator 2018 Gemeente Utrecht
Daniel Melse	medewerker ontwikkeling artistiek programma

Ambtelijke werkgroepen 2018

- Werkgroep Communicatie
- Werkgroep Bidboekvragen/visieontwikkeling
- Werkgroep Regionale samenwerking
- Werkgroep Impactonderzoek
- Werkgroep Lobby

Naast de ambtelijke werkgroepen zijn bij het traject 2018 betrokken:

- De Artistieke Klankbordgroep, waarin een aantal grote culturele instellingen meedenken over het ontwikkelen van het bidboek.
- Externe adviseurs programma: een viertal externe experts zullen in verschillende ronden feedback geven op visie en programma, zes andere adviseurs wordt gevraagd om op hun specifieke discipline te adviseren.
- Denktank programmaontwikkeling
- Onderwijswerkgroep
- Council Vrede van Utrecht
- Regio-gemeenten (door werkgroep provincie; met partners VvU2013)
- Programmapartners: culturele instellingen, creatieve ondernemers, maatschappelijke organisaties en bedrijven die betrokken zijn bij het ontwikkelen van de programma-ideeën van het bidboek.
- Klankbord Communicatie (vanaf eind 2011)

Co-creatie

Het schrijven van een bidboek en het ontwikkelen van een programma voor Utrecht Culturele Hoofdstad 2018 is niet een taak die door één man of vrouw achter een bureau kan worden uitgevoerd. Met de workshops in 2010, de werkconferenties en talloze individuele gesprekken laten we zien dat Utrecht dit bid schrijft in co-creatie met het Utrechtse culturele veld, de ambtenaren van betrokken diensten, het bedrijfsleven, de creatieve industrie, onderwijsinstellingen en het maatschappelijk veld.

2.5 Activiteiten 2012

Focus 2012

In het jaar 2012 zal de focus van de werkzaamheden liggen op:

- Het redigeren, vormgeven en in verschillende bestuurlijke rondes vaststellen van het bidbook, dat eind september 2012 zal moeten worden ingediend.
- Aanbieden van het bidbook eerste versie en presentatie van de Utrechtse ambitie voor de jury (en voorbereiding hiervan).
- Start ontwikkeling tweede versie bidbook (aanvullingen en uitbreidingen).
- Lobbyactiviteiten, die tot voornaamste doel hebben Utrecht te presenteren als een zeer geschikte (de beste) kandidaat voor de titel.
- Fase 1 en 2 van de publiekscampagne Utrecht2018.
- Uitwerken van internationale samenwerkingsverbanden in projecten.

Tijdslijn hoofdactiviteiten en mijlpalen

jan - apr	vervolg publiekscampagne eerste fase
jan - apr	vervolg redactie bidbook, presentaties voor verschillende doelgroepen (bestuur, onderwijs & cultuur en bedrijfsleven)
apr - jun	definitieve tekst vaststellen eindredactie
jul - aug	productiefase bidbook
sept	voorbereiding & training jurypresentatie
sept	aanbieden bidbook
sept - dec	publiekscampagne tweede fase
okt - nov	jury presentatie voorbereiden tweede versie bidbook
eind 2012	jury maakt eerste selectie van steden bekend

2.5.1 Activiteiten in het kader van het bidbooktraject

Beantwoording (Bidbook)vragen Europese Commissie

Om de steden te helpen bij de indiening van hun aanvraag en om het werk van de bevoegde jury te vergemakkelijken, dienen de kandidaat-steden een aantal standaard vragen te beantwoorden om deel te kunnen nemen aan de wedstrijd. Deze vragen gaan over de verschillende aspecten van het Culturele Hoofdstad van Europa programma en de betreffende stad en regio. De vragen worden onder regie van Thomas Nova en de projectgroep 2018, door de ambtelijke werkgroepen en Vrede van Utrecht beantwoord. Indien nodig of wenselijk worden er naar aanleiding van specifieke vragen, gesprekken gevoerd met specifieke doelgroepen.

Het reactieteam wordt gevormd door:

- Renée Heijnen   Gemeente Utrecht - Culturele Zaken (redactie coördinatie)
- Hans Sakkers   Gemeente Utrecht - Bureau Internationale Samenwerking
- Mirelle Kolnaar   Gemeente Utrecht - Stadsontwikkeling
- Bram Buijze   Vrede van Utrecht
- Thomas Nova   Provincie Utrecht
- Elz Mooij   Provincie Utrecht

Voor het (her)schrijven van het bidbook worden twee aparte tekstschrijvers aangetrokken voor de Nederlandstalige en de Engelstalige versies.

Programmaontwikkeling

Naast het beantwoorden van de vragen, maakt de beschrijving van het programma een belangrijk deel uit van het bidbook. De ontwikkeling van programma-ideeën vindt plaats

in co-creatie met een groot aantal partners. Deze partners kregen de volgende richtlijnen mee voor het ontwikkelen van programma-ideeën.

Een goed programma-idee...

- past bij (een van de) gekozen thema's *Habitat, 18* en *Playground*;
- verbindt Utrecht/Nederland met Europa en/of omgekeerd (sluit aan bij ontwikkelingen op Europees niveau en/of is interessant voor de Europese bezoeker);
- heeft het vermogen een groot aantal burgers te mobiliseren en te betrekken;
- ontstaat in samenwerking met partners. Een goed idee heeft een eigenaar, en wordt uitgewerkt in samenwerking met partners. Nieuwe coalities in stad en regio worden toegejuicht, evenals nationale en internationale samenwerkingsverbanden;
- heeft kwaliteit, d.w.z. het is origineel (dus geen kopie van een bestaand project) en sluit aan bij het ambitieniveau van een culturele hoofdstad;
- is duurzaam en draagt bij aan de lokale ontwikkeling, ook na 2018.

In de maanden januari tot en met april 2012 wordt het in 2011 ontwikkelde concept-programma verder uitgewerkt. Bij dit proces worden enkele externe, (inter)nationale experts betrokken om het programma op zijn merites te beoordelen. Zij zullen naast de eerdere genoemde criteria letten op:

- diversiteit in disciplines
- diversiteit in doelgroepen; programma's voor brede en specifieke doelgroepen
- goede mix van "high" en "low" culture
- goede mix van locaties: in de stad - de wijk - de regio
- goede mix van programma's met lokaal - nationaal - internationaal karakter.

Aanvullingen op het programma in de tweede versie van het bidbook zijn nog mogelijk, maar we streven ernaar het programma in de eerste versie van het bidbook zo compleet en overtuigend mogelijk te presenteren.

Productie bidbook, presentatie en selectie

De daadwerkelijke productie (redactie, vormgeving) van het bidbook start eind 2011 en loopt parallel met het bestuurlijke besluitvormingstraject dat uitmondt in het inleveren van Utrechts eerste bidbook (september 2012).

Aansluitend wordt een aanvang gemaakt met de tweede en uitgebreidere versie van het bidbook dat - wanneer Utrecht eind 2012 wordt geselecteerd in de preselectie - in april/mei 2013 ingeleverd moet worden. De reactie van de jury in de preselectie dient uiteraard in de nieuwe bieding te worden meegenomen.

Dit traject wordt verder uitgewerkt in:

a. Plan van eisen:

Hierin zijn de eisen opgenomen waaraan een bidbook moet voldoen volgens de richtlijnen van de Europese Commissie, die o.a. een maximale lengte aangeven, en eisen stellen aan de inrichting van de inhoud. Daarnaast wordt geformuleerd wat Utrecht2018 daar zelf aan wil toevoegen met betrekking tot look & feel, toegankelijkheid, gebruik van beeldmateriaal etc. Er wordt zowel een Engelse als een Nederlandse versie van het bidbook gepubliceerd; wenselijk is een (tweetalige) samenvatting in magazineformaat die breed verspreid kan worden.

b. Planning en organisatie:

Het productieproces moet strak en zorgvuldig gepland worden in nauwe aansluiting met het traject van programmaontwikkeling en het bestuurlijk besluitvormingstraject; ook presentatiemomenten (wanneer & voor wie) worden in deze planning opgenomen. Uitzetten van de opdracht bij vormgevers tekst & beeld; invulling van de taken procesbegeleiding, eindredactie.

c. *Presentatie:*

Vorbereiden en uitwerken van de verschillende presentatiemomenten: aanbieden van het bidbook, de publiekspresentatie en bijbehorend communicatietraject; jurypresentatie: vormgeven van de presentatie, samenstellen van de afvaardiging, training van de afvaardiging; evaluatie van de jurypresentatie en bespreking juryrapport; de start van de voorbereidingen met betrekking tot het jurybezoek aan Utrecht in 2013 (na de preselectie).

2.5.2 Lobby & internationalisering

Lobby

Lobby voor 2018 vergt een gezamenlijke inspanning van bestuurders, politici en medewerkers op het gebied van internationalisering van beide overheden en de stichting, alsmede de directies van de belangrijkste culturele instellingen en betrokkenen uit het bedrijfsleven. De lobbywerkgroep coördineert en faciliteert deze inspanningen. De werkgroep bestaat uit de lobbymedewerkers van Gemeente, Provincie en Stichting, een afvaardiging van de afdelingen BIS, CZ en de communicatiewerkgroep 2018.

Overall doel van de lobby is de jury ervan te overtuigen dat Utrecht het beste voorstel heeft om in 2018 Nederland te vertegenwoordigen als Culturele Hoofdstad van Europa. Immers daar valt de beslissing over de Nederlandse vertegenwoordiger.

In 2011 is in de lobbywerkgroep een lobbystrategie ontwikkeld waarin een analyse wordt gemaakt van het krachtenveld waarin de jury opereert, welke mensen daarin een rol spelen, en hoe zij zo goed mogelijk kunnen worden geïnformeerd over de plannen voor Utrecht2018. Daarnaast is er een kernboodschap voor lobbyisten geformuleerd, zijn de juryleden in kaart gebracht en is een factsheet voor lobbyisten opgesteld.

De lobby richt zich met name op de volgende kringen:

- De jury, ook wel selectiepanel genoemd, die de Nederlandse kandidaat voor de titel zal aanwijzen. Deze jury bestaat uit 7 mensen aangewezen door Europese instellingen en 6 leden die worden benoemd door het ministerie van OCW (namen bekend omstreeks mei 2012)
- Culturele opinionleaders (het netwerk van de juryleden): internationaal georiënteerde professionals uit de diverse Europese culturele netwerkorganisaties en betrokkenen bij voormalige Europese Culturele Hoofdsteden
- Nationale culturele platforms
- Brussel: instanties en netwerken die gewijd zijn aan Europees cultuurbeleid, bijvoorbeeld Europese Commissie/DG EDUC, Europees Parlement, PV Nederland bij de EU, ambassade, Vlaams Nederlands Huis deBuren
- Den Haag: mensen die de kandidatuur van Utrecht willen steunen
- Europese Culturele Hoofdsteden
- Internationale relaties van stad en provincie: Malta (levert ook een Culturele Hoofdstad van Europa in 2018), Similar Cities Network, zustersteden/regio's

Daarnaast is er constante aandacht voor het verstevigen van lokale en regionale steun, o.a. via (het werven van) ambassadeurs en het betrekken van het bedrijfsleven (o.a. Council Vrede van Utrecht). Eind 2011 is de notitie "ambassadeursstrategie" gereed; in 2012 wordt deze uitgevoerd.

De werkgroep stelt voor 2012 per kwartaal een activiteitenagenda op met daarin gespecificeerd wie bij welke activiteit aanwezig kan/moet zijn, en wat eventueel het specifieke lobbydoel terplekke is. Regelmatig worden bijeenkomsten en/of workshops

georganiseerd m.m.v externe deskundigen. Alle belangrijke contacten worden meegenomen in de ongoing communicatie via nieuwsbrieven.

Nationale & internationale netwerken

Op diverse manieren zal bekendheid worden gegeven aan de ambitie van Utrecht om de titel Culturele Hoofdstad van Europa 2018 te verwerven, door:

- Deelname aan nationale en internationale bijeenkomsten die gericht zijn op Europese culturele samenwerking.
- Uitwisseling met vroegere, actuele en toekomstige Culturele Hoofdsteden.
- Intensieve samenwerking met overheid en culturele instellingen in Malta.
- Samenwerking met enkele steden uit het Similar Cities Network.
- Actieve participatie in diverse Europese netwerken, zowel op het terrein van cultuur, onderwijs en andere maatschappelijke sectoren, als op bestuurlijk niveau wordt door Vrede van Utrecht gestimuleerd.

2.5.3 Impactonderzoek

Eén van de vragen uit de lijst van de Europese Commissie heeft betrekking op de monitoring en evaluatie van het project Culturele Hoofdstad van Europa. Op Europees niveau is inmiddels een kader ontwikkeld voor steden die deel uit (zullen) maken van het programma Culturele Hoofdstad van Europa. De basis voor dit programma is gelegd in Liverpool, waar Beatriz Garcia met Impactso8 (www.impactso8.net) een model heeft ontwikkeld dat nu door meerdere steden wordt gehanteerd. Het impactonderzoek omvat de economische effecten alsmede de effecten voor de culturele dynamiek en duurzaamheid, actieve en passieve cultuurparticipatie, representatie van de stad in de media (imago en identiteit), kwaliteit van leven (inclusieve samenleving), en ontwikkeling van de fysieke infrastructuur van de stad. Achtergrond bij de evaluatie zijn de lange termijndoelstellingen van het gemeentelijk en provinciaal beleid. Beoogde uitvoerder van de opdracht is de Universiteit Utrecht/Sociale Geografie & Planologie, ondersteund door een begeleidingscommissie van Gemeente, Provincie en Vrede van Utrecht. Reeds beschikbare data bij Gemeente en Provincie zullen hierin worden meegenomen. Het onderzoek in het kader van Culturele Hoofdstad van Europa wordt voorbereid in de periode 2011-2013 en gaat van start als de nominatie een feit zal zijn.

2.6 Communicatie

2.6.1 Algemeen

In 2012 (beginnend in de laatste maanden van 2011) zal de communicatie rond de Utrechtse kandidatuur voor Europese Culturele Hoofdstad 2018 geïntensiveerd worden en zich richten op een breder publiek. Voor deze periode zijn de grootste (communicatieve) opgaven:

- verdiepen en verbreden betrokkenheid relevante culturele instellingen bij ontwikkelen programma
- ontwikkelen van een passende propositie en adequate ondersteuning van ambassadeurs (op alle niveaus) zodat zij hun bijdrage met plezier en gemak kunnen leveren
- mobiliseren van bedrijven en instellingen als supporter (en medeafzender)
- versterken van de communicatieregie tussen de verschillende werksporen (ontwikkelen bidbook, lobby- en mediawerkgroep)
- ontwikkelen krachtige beeldtaal (visuele identiteit) om de ambitie en het bidbook te verbeelden
- mobiliseren bewoners stad en regio

Alle zeilen worden bijgezet om alle communicatieplannen en ideeën ook op een kwalitatieve manier tot uitvoer te brengen; de communicatieslagkracht (mensen en budget) staat niet in verhouding tot de (communicatieve) ambitie en doelen. De financiering van (het tweede deel van) de publiekscampagne is met name nog een punt van zorg.

2.6.2 Strategie

Alle communicatie is uiteindelijk gericht op één doel: de dertien koppige selectiejury (waarvan zes Nederlanders) overtuigen van het feit dat Utrecht de beste kandidaat is. Alle communicatieactiviteiten worden gecheckt op de vraag hoe die bijdragen aan dit uiteindelijke doel. Voor de (in)directe lobby richting de jury is een aparte aanpak ontwikkeld die vanuit de lobbywerkgroep wordt uitgevoerd. Om jury te kunnen overtuigen, zijn twee zaken nodig: een winnend bidbook én een breed gedragen enthousiasme om Culturele Hoofdstad te willen zijn. Met andere woorden: we laten zien dat Utrecht het kan en dat Utrecht het wil. Van belang is in alles transparantie over inhoud en proces.

In het verlengde van deze twee voorwaarden bestaat de communicatiestrategie op hoofdlijnen uit twee onderdelen: een participatiespoor om met een zo groot mogelijke groep relevante personen en organisaties te werken aan het bidbook (cocreatie en mobilisatie) en een publieksspoor om de ambitie te verbreden (door Utrecht2018 inhoud en betekenis te geven).

Participatie (cocreatie)

Participatie speelt een belangrijke rol in de gehele werkwijze van Utrecht2018. Het mede-eigenaarschap van zoveel mogelijk Utrechters is een unieke selling point in de ontwikkeling van programma-ideeën maar ook in de communicatie. In de communicatieaanpak krijgt dit vorm via een aantal lijnen:

- Persoonlijke contacten: met de meest relevante stakeholders (die partijen die actief bijdragen aan ontwikkeling van programma en/of funding daarvan en/of relevant zijn voor draagvlak) worden 1 op 1 gesprekken gevoerd. Met gesprekkenrondes, workshops, werkconferenties, Utrecht2018 Cafés en spreekuur wordt het bestaande netwerk verdiept en verbreed. Op dit moment hebben al zo'n 1000 Utrechters actief bijgedragen aan de ontwikkeling van het bidbook danwel hun steun betuigd.
- Adequate procescommunicatie: alle betrokkenen worden naast persoonlijke contacten ook via website, social media en nieuwsbrieven voorzien van voortgangsinformatie.
- I support toolkit: instellingen en personen die hun steun zichtbaar willen maken kunnen op verschillende manieren gebruikmaken van de toolkit (gebruik I support logo, uploaden steunbetuiging website, gebruiken van hun kanalen om hun betrokkenheid te communiceren et cetera).
- Ambassadeursprogramma: op verschillende niveaus (met verschillende doelen) worden verschillende soorten ambassadeurs (van bestuurlijke zwaargewichten tot publieke iconen) ingezet.
- In richting van een communicatie klankbordgroep om concepten te toetsen en dingen voor elkaar te krijgen.
- Via projecten in samenwerking met Utrechtse instellingen (bijvoorbeeld HU, HKU, UU, RTVU)

Publiekscommunicatie

We onderscheiden vijf elementen in de communicatie richting het brede publiek:

- ongoing communicatie via website, social media (twitter, facebook),
- communicatiekanalen van gemeente en provincie en Toerisme Utrecht

- publiciteit rond bijzondere projecten en mijlpalen (Vrede van Utrecht in 2013 optimale stepping stone);
- zichtbare aanwezigheid op relevante events;
- olievlekwerking: organisaties, bedrijven, ambassadeurs en inwoners worden opgeroepen om hun steun zichtbaar en actief uit te dragen. Enthousiaste betrokkenen worden gefaciliteerd in hun handelingsperspectieven (toolkit met tal van middelen) en uitgedaagd om ook hun eigen middelen en kanalen daarvoor in te zetten.
- campagnepieken rond strategische momenten: winter 2011 rond kandidatuur, zomer 2012 rond eerste bidbook presentatie, nazomer 2013 rond jurybezoek. Primair doel is het creëren van draagvlak en enthousiasme bij het brede publiek voor de kandidatuur van Utrecht voor Culturele Hoofdstad van Europa 2018. Daarnaast dient de campagne om de ambitie van Utrecht (inter)nationaal onder de aandacht te brengen.

2013 als stepping stone

Utrecht2018 zal de viering van Vrede van Utrecht 2013 als 'stepping stone' benutten in het traject naar 2018 door het markeren van evenementen met voor Utrecht2018 relevante inhoud. Bij alle publiciteit over 2013 zal altijd ook de lange termijn ambitie van Utrecht als kandidaat Culturele Hoofdstad van Europa in 2018 gecommuniceerd worden en omgekeerd.

Onderzoek en monitoring

Om zicht te krijgen op bekendheid en beleving van de Utrechtse ambitie onder inwoners en instellingen van Utrecht maken we gebruik van het burgerpanel (n=4.400) van de Dienst Bestuursinformatie. Voor de start van de eerste publiekscampagne staat een meting gepland die we benutten als o-meting. Om het onderscheidende karakter van de Utrechtse kandidatuur te bewaken vindt permanent monitoring plaats van de communicatie van de concurrerende kandidaat-steden.

Krachtige beeldtaal

De visuele identiteit van Utrecht2018 behoeft nadere uitwerking en verrijking. Uitgangspunt is een visuele identiteit die winnend en enthousiasmerend is. We kiezen expliciet voor een 'under construction'-achtige en co-creatieve ontwikkeling: in lijn met de groeiende stad en ontwikkeling van het bidbook willen we ook de visuele identiteit steeds verder verrijken, vernieuwen en aanvullen. Zo bouwen we een 2018 stijl- en beeldbibliotheek op ter inspiratie en ondersteuning van de communicatie-uitingen en de vormgeving van het bidbook. Voor het uiteindelijke bidbook zal opnieuw naar vormgeving gekeken moeten worden om deze aan te laten sluiten op de definitieve inhoud. We houden vast aan een aantal basiselementen om te werken aan consistentie en herkenbaarheid, die ook de basis voor alle publicaties in de toekomst vormen.

2.6.3 Samenwerking Gemeente en Provincie

Voor een effectieve draagvlakcampagne en optimale zichtbaarheid is samenwerking met Gemeente en Provincie essentieel. Deze samenwerking is gewaarborgd in de Werkgroep Communicatie 2018 die de regie voert over alle communicatie. De werkgroep bestaat uit de communicatie adviseur Vrede van Utrecht, en twee communicatieadviseurs vanuit gemeente en provincie. De werkgroep ontwikkelt de strategie en het communicatieprogramma en is tevens verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan. De werkgroep vormt de verbindende schakel richting de lobby- en de mediateams. Beide teams bestaan uit vertegenwoordigers van stichting, gemeente en provincie. Die komen op regelmatige basis bijeen.

Naast de werkgroep is een klankbordgroep communicatie opgericht. Deze zal circa tweemaandelijks bijeenkomen. Doel is om relevante organisaties en bedrijven (UU,

gemeente, provincie, VvV, HU, HKU, TU, Podiumkunst, CM) te betrekken bij planvorming en uitvoering van de communicatie over Utrecht2018.

2.6.4 Samenvatting activiteiten Communicatie 2012

Coporate

- doorontwikkelen website
- doorontwikkelen beeldtaal

Partners, stakeholders

- ongoing communicatie; partners betrekken bij publiekscampagne
- vergroten draagvlak intern Gemeente en Provincie
- ambassadeurs strategisch inzetten

Publiek

- publiekscampagne
- ontwikkelen en (mede)organiseren publieksevenementen (Culturele Zondag 2018, Utrecht 2018 café etc)
- mediastrategie: ontwikkelen (2011), uitvoering (2012)

Bidbook

- schrijven communicatiehoofdstuk bidbook (eind 2011- begin2012)
- voorbereiden presentatiemomenten
- productie bidbook (zie boven)

Overig

- overleg & afstemming met Gemeente en Provincie in Werkgroep Communicatie 2018, Taskforce Marketing en Communicatie

Tijdslijn/agenda 2012

dec 2011 - mrt 2012	Fase 1 publiekscampagne; officiële kandidaatstelling van Utrecht in december vormt kick off van de publiekscampagne
25/26 mrt	Culturele Zondag gewijd aan de ambitie 2018; afsluiting publiekscampagne fase 1
5 mei	Bevrijdingsfestival
aug/sept - dec 2012	Fase 2 publiekscampagne; in aanloop naar inlevering eerste bidbook startsein
sept	Opening Tentoonstelling 2013 in Universiteitsmuseum
sept	Bidbook release – evenement
dec	Bekendmaking short-list: welke steden gaan door naar de tweede ronde; afsluiting fase 2 publiekscampagne rond de bidbookpresentatie aan de internationale jury (eind 2012).

3 Programma 2013: The Art of Making Peace

Op 6 september jl. is in het Vorstelijk Complex het raamwerk voor het programma *Vrede van Utrecht 2013* gepresenteerd. In de maanden daarna is met tal van partners gewerkt aan invulling daarvan en is er een voorlopige begroting voor 2011-2013 opgesteld. Daarin is meegenomen de korting van 1,2 miljoen euro van de zijde van de Provincie Utrecht voor de jaren 2012 en 2013. In het najaar van 2011 vindt een verdere uitwerking plaats waarna de definitieve presentatie van het programma kan plaats vinden.

Het programma draagt als overkoepelende titel *The Art of Making Peace*. Deze titel legt enerzijds nadruk op de hoge artistieke kwaliteit van alle onderdelen. Anderzijds maakt de titel de koppeling tussen de historische gebeurtenis uit 1713 en het hedendaagse belang. Pijlers van het programma zijn *The Utrecht Principles*: de kracht van diversiteit, van kunst en cultuur en van het uitwisselen van kennis voor een innovatieve, duurzaam lenige samenleving. Alle onderdelen van het programma 2013 zijn onderdelen van dit grote programma '*The Art of Making Peace*'. Of het nou bruggenbouwers zijn, conferentiegangers, De Utrechtse Spelen op Soesterberg of het beeldende kunstproject in en rond Hoog Catharijne.

De concentratie in het programma ligt op zes weekenden: het openingsweekend tussen donderdag 11 april en woensdag 17 april 2013, het weekend rond de nationale viering van de Bevrijding na de Tweede Wereldoorlog (5 mei), het weekend rond Wereldvluchtelingendag & Midzomer (20/23 juni 2013), het weekend rond de start van het Europees Jeugd Olympisch Festival (op zondag 14 juli 2013), het weekend rond de viering van 100 jaar Vredespaleis (11 september 2013) en het slotspektakel op Vliegbasis Soesterberg dat eindigt op de Internationale Dag van de Vrede (zaterdag 21 september 2013).

4 Vrede van Utrecht in het voorjaar

4.1 Beeld 2013

4.1.1 Donderdag 11 april t/m zondag 14 april 2013

Van sabel tot hart: eindelijk vrede!

Donderdagavond 11 april 2013 vindt de officiële start plaats van de feestelijke herdenking met de opening van de overzichtstentoonstelling in het Centraal Museum en met de officiële opening van de Tweede Ondergrondse Schatkamer op het Domplein onder de plek waar een tornado op 1 augustus 1674 het middenschip van de gotische Dom wegvaagde. Daarna vindt een 'vredesmaaltijd' plaats in het Academiegebouw, gevolgd door een groot laatste Vredesconcert van de Nederlandse Bachvereniging in de Domkerk met coryfeeën zoals violiste Janine Jansen. In de late avond gevolgd door de spectaculaire 'onthulling' op het Domplein van het slotstuk van Trajectum Lumen; een permanente installatie van een internationaal vermaarde lichtkunstenaar speciaal voor de Domtoren en de Domkerk.

Op 11 april start tevens de prachtige fototentoonstelling *Making Peace* die in de zomer van 2010 rond het Meer van Geneve stond in het kader van 100 jaar Nobelprijs voor de Vrede, met bijdragen van de grootste fotobureaus ter wereld. Deze tentoonstelling staat het hele jaar tot 21 september aan de Maliesingel opgesteld. Sonnenborgh dient als ontvangstplek voor bezoekers.

Het gezamenlijke aanbod van het Museumkwartier heeft tal van aanknopingspunten met dit fotoproject. De negen musea van het Museumkwartier werken samen rond het thema *Oorlog en Vrede*. Vanaf februari 2013 gaat in het Spoorwegmuseum een tentoonstelling met als thema *Militaire Mobilisatie over het Spoor* van start. Tegelijk met de tentoonstelling in het Centraal Museum opent in het Utrechts Archief de tweede tentoonstelling *De Stad Utrecht tijdens de Vredesonderhandelingen in 1712-1713*, met visuele weergaven van het straatbeeld in de 18^e eeuw en mobiele telefoonapplicaties in het kader van Utrecht Interactive. De Domtoren is in 2013 een *Museaal Verzamelplein van Oorlog en Vrede*. Museum Speelklok fungeert als muzikaal podium als host voor allerlei acts en optredens in het kader van de Vrede van Utrecht.

Een motief van het carillon (*D' Utrechtse Vreedden*, uit 1718) van de Domtoren gaat donderdagavond in een estafette van 24 uur langs tal van carillons over de hele wereld, om uiteindelijk op vrijdagavond weer terug te keren bij de Domtoren. Vrijdagmiddag 12 april 2013 vindt in het NUtrecht-gebouw op het Cartesius-terrein de finale plaats van het internationale jongerentraject *Roots 'n Routes* met medewerking van 250 jongeren uit heel Europa. Jeugdgezelschap Het Filiaal maakt in een loods op datzelfde Cartesius-terrein een wervelend familiespektakel met poppen, musici, koks en acteurs met als werktitel *De Kip, De Knecht en Het Verdrag*. De voorstelling toont een periode uit de vredesonderhandelingen tussen een aantal internationale afgevaardigden. Over de spanning en ontspanning tussen onderhandelaars 'boven' en de bedienden, koks, knechten, de entertainers en voetvolk 'beneden'.

Vrijdagavond 12 april is gereserveerd voor een speciale *Vrijdag van Vredenburg* met een concert van het Muziekcentrum van de Omroep (NTR, AVRO, TROS) aangevuld met grote solisten in de voor deze avond geopende grote zaal van het nieuwe Muziekpaleis. Op vrijdagavond vindt tevens de première van de nieuwe opera *Gulliver's Travels* van Insomnio plaats in de Stadsschouwburg Utrecht.

Zaterdagavond 13 april vindt de grote publieksopening plaats met een eigentijdse variatie op het historische vreugdevuurwerk met een enorm visueel, theateraal en muzikaal spektakel in de Veilinghaven en op het Merwedekanaal. Titel: *The Battle of Fire and Water*. In nauwe samenwerking met internationaal werkende kunstenaars als WINK, Born Digital, het Metropole-orkest, de vuurwerkmakers van Ephemere uit Frankrijk en beeldend theatermaker Luca Stappers.

De zaterdagavond gaat over in de grootste Culturele Danszondag ooit: *Utrecht Danst*. Een participatief dansspektakel voor alle leeftijden en het hele gezin in alle wijken van de stad en in tal van gemeentes in de regio die aan het begin van de avond in een grootse optocht naar de stad trekken voor de grote finale van de U dans.

Het openingsweekend valt in de periode van het *City2Cities* internationale literatuurfestival dat in 2013 inzoomt op de hoofdsteden van twee landen die bij de Vredesonderhandelingen in 1713 betrokken waren: Lissabon en Berlijn. Vrede van Utrecht is in gesprek met een aantal Utrechtse festivals om te komen tot een passende programmering door het jaar heen. De samenwerking met de festivals wordt in samenhang gezien met de programmering in het postkantoor op de Neude.

Op maandag 15 april tenslotte start in samenwerking met het Centre for Humanities van de Universiteit Utrecht een *Eduard Said Memorial Conference* over de betekenis van cultuur in het op vreedzame wijze beslechten van conflicten. Als 'keynote speaker' verwelkomen wij Maestro Daniel Barenboim.

4.1.2 Zaterdag 4 mei en zondag 5 mei 2013

Vrijheid Wereldwijd: 1713, 1945 en vandaag.

In 2013 vindt de nationale 5 meiviering plaats in Utrecht, in samenwerking met het Nationaal Comité 5 mei, met Gemeente en Provincie Utrecht en met tal van lokale 5 mei-comités. Het Vrede van Utrecht programma *Kunst in Oorlog/Arts in Conflict* organiseert op de avond van 4 mei in samenwerking met Studium Generale van de Universiteit Utrecht een programma rond het verwerken van oorlogservaringen met verschillende generaties oorlogsveteranen uit verschillende oorlogen in de geschiedenis. Het Utrechtse Bevrijdingsfestival is in 2013 van XL-formaat en vindt optioneel plaats in het Maximapark in Leidsche Rijn.

4.2 Activiteiten 2012

4.2.1 Samenwerking Universiteit en Hogescholen

Ook in 2012 stelt Vrede van Utrecht zich ten doel studenten en wetenschappers van de Universiteit Utrecht te betrekken bij de activiteiten van Vrede van Utrecht en deze activiteiten zo toegankelijk mogelijk te maken voor de inwoners van Utrecht.

Vrede van Utrecht Leerstoel

De activiteiten concentreren zich rond twee bijzonder hoogleraren die voor 2012 worden uitgenodigd de Vrede van Utrecht leerstoel aan het Centre for the Humanities van de Universiteit Utrecht te bekleden. De twee genodigde academici worden niet alleen gekozen vanwege hun excellente prestaties, maar ook vanwege hun relevante werk op het gebied van de geschiedenis, boodschap en principes van de Vrede van Utrecht.

Lezingen, symposium & debatten

Vrede van Utrecht organiseert in samenwerking met de Universiteit Utrecht en andere relevante partners een serie van openbare debatten met als thema de sociale verantwoordelijkheid van de kunsten. Een van de gasten zal in 2012 politica Femke

Halsema zijn. Deze sessies vormen de publieke en academische opmaat naar *the Edward Said Memorial Conference* in 2013.

Vrede van Utrecht Honours Minor

De Vrede van Utrecht Honours Minor voor excellente studenten, inclusief stagetrajecten bij Stichting Vrede van Utrecht, krijgt een vervolg in het academisch jaar 2011-2012. Tevens worden er op dit moment een aantal afstudeer- en promotieonderzoeken uitgevoerd binnen verschillende faculteiten van de Universiteit Utrecht, die relevant zijn voor de Vrede van Utrecht. Zoals een masterstudie in Intercultural Communications, een doctoraal onderzoek naar (publieks-) routes in de Utrechtse binnenstad, en een postdoctoraal onderzoek naar de repercussies van de slavernij in deze regio.

Utrecht Interactive

Het doel van het project is het toegankelijk maken van de geschiedenis van Utrecht voor bewoners en bezoekers door het gebruik van nieuwe media: baanbrekende technologie ontmoet culturele geschiedenis en het collectief geheugen. Het streven is om in 2012 de samenwerking met de nieuwe media afdelingen van de Hogeschool Utrecht en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht concreet vorm te geven. De beoogde game voor basisschool kinderen, *Balance the Power*, is reeds in ontwikkeling in samenwerking met Universiteit Utrecht, Massachusetts Institute of Technology en twee lokale game ontwikkelaars: Dr. Shailoh Phillips en Karen Lancel (TU Delft).

4.2.1 Bevrijdingsfestival en 4 mei

Ook in 2012 kent het Bevrijdingsfestival Utrecht net als de twee voorgaande jaren een Vrede van Utrecht podium. Daar treden jonge, veelbelovende Utrechtse acts op. Sinds 2011 werkt het Bevrijdingsfestival Utrecht met een groots opgezet debatpodium op het hoofdpodium – Vrede van Utrecht is één van de vijf programma onderdelen. Net als in 2011 zal Vrede van Utrecht ook in 2012 de spreker voor de besloten VIP borrel vastleggen. Afgelopen jaar was dat kamerlid en voormalig staatssecretaris voor Europese Zaken Frans Timmermans. Voor 2012 nodigen we Timothy Garton Ash, Brits historicus uit. Evenals in voorgaande jaren kunnen lokale Utrechtse initiatieven zich verbinden aan de Vrede van Utrecht bus op de ‘goede doelen markt’. In en rondom deze bus is op die manier een veelvoud aan Utrechtse initiatieven te vinden.

4 mei

Vanaf 2012 werkt Vrede van Utrecht samen met Studium Generale van de Universiteit Utrecht om een toonaangevende internationale spreker in Utrecht uit te nodigen. In aanloop naar de herdenking die Vrede van Utrecht in 2013 organiseert, programmeert het Vrede van Utrecht programma *Kunst in Oorlog* buitenlandse verhalen in Utrecht. In 2010 was dat het verhaal van de Servische *War veterans as Peacebuilders*. In 2011 dat van Nederlandse veteranen en Nederlandse oorlogsverslaggevers.

4.2.2 Vrede van Utrecht Concert

Het Vrede van Utrecht concert is een belangrijk relatie-event dat in 2012 weer wordt uitgevoerd in de Domkerk in samenwerking met de Nederlandse Bachvereniging. In de zomer van 2011 wordt een concreet projectplan opgesteld voor het concert in 2012, en een opzet voor de laatste editie in 2013. Naast een speciaal muziekprogramma geïnspireerd op het thema van Vrede van Utrecht, maken filmfragmenten en een gesproken column deel uit van het programma.

Hoewel de nadruk ligt op de viering in 2013, heeft het concert inmiddels ook een belangrijke functie in het opbouwen van een netwerk voor 2018. De gastenlijst wordt jaarlijks geactualiseerd in samenspraak met de Gemeente, de Provincie en de Universiteit Utrecht. Als eregasten voor 2012 zijn HKH Prinses Margriet en de heer Van Vollenhoven

benaderd. Ook de Minister-President en de Voorzitter van de Europese Raad worden ruim van tevoren uitgenodigd.

4.2.3 Educatie

Tot nu toe verloopt het educatieprogramma *Vrede van Utrecht op school* succesvol. Bij de start van het programma in het seizoen 2010-2011 werden al één of meer producten van het *Vrede van Utrecht op school*-pakket afgenomen door 291 basisscholen in stad en provincie (op een totaal van 750). Vrede van Utrecht heeft de ambitie om in drie schoolseizoenen 80 procent van de scholen te bereiken, zijnde 600 scholen.

Het project *Vrede van Utrecht op School* werkt nauw samen met Kunst Centraal, Scholen in de Kunst, Landschap Erfgoed Utrecht, het Utrechts Centrum voor de Kunsten (UCK) en Stichting Vredeseducatie. Andere samenwerkingspartners voor educatie zijn de stichting Holy, De Utrechtse Spelen, Universiteit Utrecht, Critical Mass, Eduniek, Stichting Vreedzaam, 100% Heuvelrug, Bibliotheken Provincie en Stad Utrecht en de convenant gemeenten.

Concrete activiteiten 2012

Primair onderwijs

- Voortzetten *Vrede van Utrecht op school*
- Pilot en testfase *Balance the Power* game
- 21 sept *International Day of Peace*; lancering *Balance the Power* game
- Literatuurprogramma voor groep 7 en 8 rond kinderboek over Vrede van Utrecht van Martine Letterie

Voortgezet onderwijs

- Voortzetten *Vrede van Utrecht op school*; *Clips voor de Vrede van Utrecht*
- Start *Magische Momenten*; speciale Vrede van Utrecht editie
- Pilot en test fase *Balance the Power* game
- 21 sept *International Day of Peace*; lancering *Balance the Power* game
- Pilot *Wie-denk-je-wel-niet-die-je-bent*
- Start *Wie-denk-je-wel-niet-die-je-bent*
- ROC stage programma

Verwacht bereik producten *Vrede van Utrecht op school* seizoen 2011-2012

Primair onderwijs		Voortgezet en mbo onderwijs	
Product	aantal scholen	Product	aantal scholen
Schoolvoorstellingen	90	Balance the power game	10
Kleutervoorstelling	15	Magische Momenten VvU editie	5
Vrede in Beeld	30	International Day of Peace	15
Vredesmusical	15	ROC stageprogramma	4
Fort de Bilt	150	Mediaeducatie Wie-denk-je-wel-niet-die-je-bent	15
Vrede Express	100		
Onderhandelings-dramaspel	40		
Balance the power game	150		
International Day of Peace	20		
Geschiedenislespakket	300	VO geschiedenispakket	30

5 Vrede van Utrecht in de zomer

5.1 Beeld 2013

5.1.1 Midzomerweekend van 20 juni t/m 23 juni 2013: ‘de Kunst van Verzoening’.

Het verwerken van aangedaan leed en de kunst van het samenleven staan centraal in het eerste zomerweekend van 2013. Vanaf zondag 16 juni de hele week tot en met zondag 23 juni vinden in een circustent op het dak van de A2-tunnel bij Leidsche Rijn multireligieuze vieringen plaats met een cultureel programma (toneel, muziek, poëzie, debat), georganiseerd door het Platform voor Levensbeschouwing en Religie. Motto: *Vrede is eten met muziek* (titel van een gedicht van Lucebert). In de avond van midzomer 21 juni vindt de aftrap plaats van *Fête de la Musique*, als onderdeel van het wijkenprogramma van Vrede van Utrecht. Straatmuziek van professionals en amateurs, op tal van plekken in de Utrechtse stad en regio. Op zaterdag 22 juni 2013 organiseert stichting PANN de ‘Roze Zaterdag’.

Het wijkenprogramma van Vrede van Utrecht organiseert onder hetzelfde motto van Lucebert *Vrede is eten met muziek* in het weekend vanaf 21 juni in samenwerking met lokale wijkfestivals een breed cultureel programma. Een wijkenjury onder leiding van Suzanne Reindersma draagt zorg voor een speciaal programma in de Stadsschouwburg Utrecht en Theater Kikker. Concrete ankers in dit aanbod zijn de tafels van Stichting Tafelboom die gemaakt zijn van wijkbomen die moesten sneuvelen. In het hart van Leidsche Rijn gaat op het historische terrein van het oude Castellum de Hoge Woerd het Cultuurhuis open op basis van een uniek concept van archeologie, natuureducatie en cultuur. In en rond Hoog Catharijne opent op diezelfde 21 juni de internationale beeldend kunstmanifestatie ‘IOU (I Owe You)’ van de Gemeente Utrecht in samenwerking met Stichting Kunst in het Stationsgebied. Thematische insteek ‘kunst en shoppen in de 21ste eeuw’.

Een toenemend aantal gemeentes in de regio ontwikkelt inmiddels speciale programma’s voor Vrede van Utrecht waarin historie wordt verbonden met eigentijdse thema’s als migratie en de multiculturele samenleving. De initiatiefnemers komen meestal uit de lokale gemeenschap voort. Voorbeeld is het ‘Historisch Spel over 1713’ in Woerden. Andere gemeenten die programma’s ontwikkelen in nauwe samenwerking met de Vrede van Utrecht zijn Veenendaal, Zeist, Soest en Utrechtse Heuvelrug.

De regio als ‘Tuin van Utrecht’ speelt een belangrijke rol in de zoektocht naar een nieuwe functie van erfgoed in de samenleving van de toekomst. Enkele kasteelmusea maken semi-permanente exposities gelieerd aan de actualiteit van de Vrede-thematiek. Denk aan Kasteel Amerongen met de Peter Greenaway–installatie over 21 juni 1672. Denk aan Slot Zuylen met een expo rond de ‘Belle Principles’. Denk aan de 100% Buitendag op het terrein van Huis Doorn. Denk aan Festival van het Goede Leven op Kasteel Groeneveld. Op 21 juni gaat op Fort Rhijnauwen de internationale productie ‘The Day After’ van Holland Opera uit Amersfoort in première.

Het nationaal en internationaal bekende Community Arts Laboratorium (CAL) van Vrede van Utrecht houdt op donderdag 20 juni (Wereldvluchtelingendag) een symposium met als rode lijn de kracht van kunst en cultuur in conflict en verzoeningsprocessen. Naast een overzicht van 7 jaar CAL via een presentatie van boek & DVD en een workshopprogramma vindt op en na deze dag een publieksprogramma plaats met internationale artists in residence, zoals de Australische community arts makers van Big hART. In het Aboriginal Art Museum Utrecht gaat vanaf mei 2013 de tentoonstelling

Kunst als Wapen van start, die toont hoe minderheden en overheerste volken kunst als wapen gebruiken om de strijd voor hun culturele identiteit en recht uitdrukking te geven.

Op vrijdag 21 juni vindt de aanloop plaats naar de landelijke herdenking van 150 jaar afschaffing van de Nederlandse slavernij met een tweede grote internationale conferentie in samenwerking met het Centre for Humanities en het NINSEE. De slavenhandel was een belangrijk economisch onderdeel van het wereldverdrag uit 1713 en woekert nog altijd door in de krochten van de 'global village'. Hoe trekken we lessen uit het verleden voor de strijd tegen onderdrukking en mensenhandel in de wereld van vandaag.

5.1.2 Vrijdag 12 juli t/m zondag 14 juli 2013: 'De Vlam van Verbroedering'

En hoe vertalen we die lessen uit het verleden voor de generatie van de toekomst.

Als het de kinderen goed gaat, gaat het de wereld (en Utrecht) goed. Deze zin die de doelstelling van de Herman van Veen Foundation duidelijk maakt wordt het uitgangspunt van een optioneel samenwerkingsproject van Utrechts Politiecorps/Vreedzame Wijk, FC Utrecht/FC4YOU, Utrecht voor Utrecht/Herman van Veen Foundation en Vrede van Utrecht/EYOF. Doel van het project is tweeledig:

- a. Het op gang brengen van een structurele brug (verbinding en uitwisseling) tussen deze diverse 'vrede'-initiatieven zodat een 'beweging' ontstaat. Het doel is het creëren van structuren, netwerken en methodieken die elkaar versterken. Deze brug kent vier pijlers: veiligheid, onderwijs, sport en cultuur.
- b. De organisatie van een symbolisch project (met onder meer een internationaal jeugdvoetbaltoernooi en een benefietconcert in Stadion Galgenwaard) voor een groot en breed publiek in de zomer van 2013 aan de vooravond van het Europees Jeugd Olympisch Festival (dus ergens tussen 21 juni en 14 juli). Insteek voor dit project is de promotie en presentatie van de door de vier initiatieven gedeelde principes.

Op 14 juli start vervolgens het 'European Youth Olympic Festival' dat 3500 sporttalenten tussen 13 en 18 jaar uit 49 landen naar Utrecht brengt voor het grootste multisport-evenement voor talenten van Europa. Motto is 'High Five, Celebrating Talent'. Vrede van Utrecht verzorgt het culturele gedeelte van de grote opening en grijpt in samenwerking met stad, provincie, NOC/NSF. het EYOF aan voor een grootschalig urban evenement vol projecten rond culturele talentontwikkeling, zowel in de stad als regionaal (Soestvrijstaal, Up2You/Zeist) als Europees (Roots 'n Routes, Playground Around the Sea). Speciale aandacht is er voor organisaties, locaties en broedplaatsen die zich bezig houden met het bevorderen van talentontwikkeling, zoals Moveplex, het Cartesiusterrein, de Zeedijk, de Vrijstaat in Leidsche Rijn. Met de jongste garde van sportverenigingen (van topsport tot amateursport, van voetbal tot skate tot panna) en van culturele verenigingen (harmonieorkesten, fanfares, jeugdorkesten, van professioneel tot amateur, van dans tot dance tot muziek tot koor).

Het hele weekend rond 14 juli staat in het teken van de lifestyle die 'urban culture' is met lokale en internationale battles in breakdance, hiphop, streetdance, met dj's/vj's/rappers, met graffiti, met games en met skateboards & bikes. Op vrijdagavond is er een 'Klaroenstoot' van Kytopia (Colin Benders) die de aftrap is tot de langste jamsessie ooit ('de Vlam'), die een weekend lang gaat duren. Met Born Digital vindt de finale versie plaats van VJ en DJ op de Dom. In het weekend worden ook andere wereldrecordpogingen ondernomen, zoals de langste graffiti wall, de verste skatesprong, de grootste dance-battle en de langste dj/vj set.

5.2 Activiteiten 2012

5.2.1 Community Arts Lab (CAL Utrecht)

2012 is een belangrijk voorbereidingsjaar om in 2013 een goed programma neer te kunnen zetten. De residentieprojecten hebben een lange opstarttijd nodig om

vernieuwend en verbindend te zijn een duurzaam resultaat te hebben. Het spreekt voor zich dat het uitgeven van een publicatie over 7 jaar onderzoek een grote klus is.

Concrete activiteiten 2012

- Vervolg documentatie/reflectieve ondersteuning residentie projecten en projecten die meegaan tot 2013 (Utrechts Community Wijkorkest, residentie projecten)
- Start nieuwe residentie projecten.
- Publicatie onderzoek: tekst en DVD af.
- Deelpublicatie uit materiaal voor de retrospectieve publicatie in 2013.
- 4 Intervisiebijeenkomsten voor community arts makers en mogelijk makers uit de Regio Utrecht. Om het netwerk te versterken en kennis uit te wisselen.
- Vaststellen onderdelen publieksprogramma rond CAL symposium.

In 2013 toont CAL het resultaat van zeven jaar community arts lab in Utrecht. Het hoogtepunt is een symposium op donderdag 20 juni. Alle activiteiten van CAL zullen op en rondom deze dag plaatsvinden.

1. Een symposium waarin kunst en verzoeningsprocessen de rode lijn vormen. In het verlengde hiervan willen we buitenlandse community arts makers uitnodigen om hun passie, werkwijzen en visie te delen met talentvolle makers op kansrijke plekken in Utrecht: de residenties. CAL zal 2 of 3 residentie projecten voorbereiden. Eén ervan begint al duidelijker vormen aan te nemen; een project van de Utrechtse theatermaker Anouk de Bruijn in samenwerking met Caja Lúdica in Guatemala. Verder willen we een beeldende kunst residentie realiseren, en willen we een internationale groep koppelen aan het Utrechts Wijkorkest mocht dat de komende jaren gerealiseerd worden. Mogelijk wordt dat een internationaal participatory video-project à la Metropolis. De internationale gasten logeren in een woning in een complex zoals Eiland8, bij voorkeur in de buurt waar het project ontwikkeld wordt.
2. Presentatie van een boek met DVD, dat terugkijkt op zeven jaar onderzoek door CAL. In de retrospectieve publicatie die in 2013 uit zal komen, laten we ontwikkelingen in de Nederlandse community arts praktijk zien, en trekken we voorzichtige conclusies over de waarde van verschillende soorten projecten. Een aantal internationale gastschrijvers zullen vanuit hun perspectief reflecteren op de onderzoeksprojecten, bijvoorbeeld François Matarasso, Jan Cohen Cruz en Tim Prentki (ook iemand meer uit de praktijk en niet-westers, Latino bv). De publicatie moet tweetalig (Eng-NL) uitkomen, zodat het een internationaal bereik heeft.
3. Een publieksprogramma van projecten gemaakt door kunstenaars die CAL Utrecht sinds 2005 heeft zien ontwikkelen. Utrechtse kunstenaars en organisaties die mogelijk een plek krijgen in het programma zijn: Marij Nielen, Femke Stroomer, Theaterwerkplaats De Rest, Stichting Mo' move, Suzanne Reindersma, Stut theater, De Dansers en mogelijk een project dat een spin-off is van het Nederland-Turkije programma van SICA in 2012.
4. Projecten waarin beproefde methodieken en werkwijzen uit het buitenland in Utrecht worden ingezet. Dit zijn altijd samenwerkingen met Utrechtse community arts makers die zijn gekoppeld aan een organisatie die de resultaten uit het project voort kunnen zetten. Wat betreft residenties van buitenlandse kunstenaars denken we aan een programma rond vluchtelingen met Anouk de Bruijn en de Guatemalteekse community arts organisatie Caja Lúdica, een programma in samenwerking met een Turkse community arts organisatie en bijvoorbeeld Guner Guven van Stut Theater en een uitwisseling rond beeldende kunst en community arts.

5.2.2 Wijkprogramma Vrede van Utrecht

In 2012 brengen we focus aan voor het programma *The Art of Making Peace* zoals dat voor 2013 is vastgesteld. De basis voor de werkwijze en activiteiten van het wijkprogramma van Vrede van Utrecht blijft in 2012 in principe hetzelfde. Doel blijft om zoveel mogelijk Utrechters actief en duurzaam te betrekken bij de grootstedelijke en regionale culturele ambities van 2013 en 2018. Want we willen dat straks de 300 jarige viering tot in de haarvaten van de samenleving gedragen wordt en dat grote groepen mensen kunnen deelnemen en meegenieten. Bovendien willen we dat van al deze inspanningen iets overblijft dat betekenisvol en structureel is. Investeren in mensen, het versterken van netwerken en talent helpen ontplooiën is in die zin wezenlijk.

Wij doen dit samen met de gemeente, corporaties, culturele en maatschappelijke organisaties die het belang van het positief (her)ontwikkelen van buurten en wijken vanuit de brede kracht van cultuur en vreedzaam samenleven mede dragen. Zoals hieronder te lezen valt hebben we afgelopen jaren meegedacht en inhoudelijk bijgedragen aan concepten, programma's en manifestaties. Actief hebben we meegebouwd aan netwerken en samenwerkingsverbanden in Overvecht, Zuidwest en Noordwest, Oost, Leidsche Rijn en nu ook Zuid.

Talentontwikkeling

Utrechtse en Europese jongeren krijgen in het programma in 2013 een prominente plek vooral in het juli-weekend *Vlam van Verbroedering*. De internationale voorbereidingen hiervoor zijn in 2011 gestart in Kopenhagen en worden in 2012 voortgezet in verschillende landen in Europa. Ook in Utrecht wordt hier al vanaf 2011 naar toe gewerkt. We ondersteunen hierin o.a.:

- Exchanging Playgrounds around the Sea: Dox Utrecht/Studio West Amsterdam/Brouhaha festival Liverpool/Jongeren Hoofdstad van Europa Antwerpen
- Eutopia: RootsRoutes Internationaal (Denemarken, Servie, Duitsland, Hongarije, Italië, Frankrijk, Griekenland, Nederland)
- U make it: JCHK/RootsRoutes (e.a. Utrechtse talentorganisaties)
- Upgrade: Nutrecht/MiraMedia/ClickF1/UCK/RootsRoutes
- Blendfestival: van en voor Jongeren/Kaasschaafcollectief

Wijk en buurtfestivals/manifestaties

Op 23 juni 2013 in het weekend van de *Kunst van Verzoening* onder het motto van Luceberts *Vrede is eten met muziek* organiseren we in samenwerking met lokale wijkfestivals een breed cultureel programma. De symboliek van de onderhandelingstafel loopt als een rode draad door deze dag, vertolkt door de stichting Tafelboom, die in 2012 verder gaat met het maken van tafels van de bomen in de stad die moeten sneuvelen. Om voor een juiste afstemming en hechte samenwerking zorg te dragen vinden er in 2012 samenwerkingssessies plaats vanuit de verschillende wijknetwerken en festivalorganisaties. We werken hieraan met:

- Arkfestival
- Tandem festival
- ZON festival
- Stichting Tafelboom
- Lielings/Lombok bij de Kop/Slinger van Lombok
- Diversiteitsnetwerk (showcase/projectleiding)
- Cultuur in Oost
- Rotsoord Nu
- Festivalprogramming Vorstelijk Complex
- Leidsche Rijn connectie/Hoogtijdagen
- U-pact
- Stut theater Dichtbij

- De Wissel
- Bij Baltus

Samen met theatermaakster Suzanne Reindersma werken we tevens mee aan een wijkenjury die in 2012 een speciaal programma samenstelt voor de Stadsschouwburg en Theater Kikker.

Interreligieus

Een thema dat nog veel meer Utrechters zou kunnen verbinden is wereldreligies. Daarom ondersteunt het wijkenprogramma in 2012 de activiteiten van Bright Richards die met zijn zeer succesvolle interactieve theatervoorstelling in de verschillende gebedshuizen vele mensen tot op de ziel raakte. De productie *As I left my Fathers House* ontwikkelt zich op basis van de voorstellingen steeds weer verder. In 2013 komt het tot een grootse voorstelling op het dak van de A2 tunnel bij Leidsche Rijn.

Aan diezelfde multireligieuze viering wordt ook deelgenomen door de Culturele Karavaan, een festival in voormalige kerken vanuit de inspiratie van wereldreligies. Net als met Richards vindt ook met deze organisatie in 2012 vanuit ons programma een intensieve samenwerking plaats. Samenwerkingspartners zijn o.a.:

- Stichting New Dutch Connections
- Culture Connection.

Intergenerationeel

Zorginstelling Axion Continu wordt in 2012 een belangrijke samenwerkingspartner. *De brug tussen jong en oud kan met cultuur goed worden gebouwd*. Met het poëzie project Dichttijd krijgen ouderen weer een stem in de stad die het gehele jaar te zien zal blijven. Een van de projecten die we in elk geval ook in 2012 oppakken is een moestuinproject in een verzorgingshuis in Tolsteeg. Samenwerkingspartners zijn o.a.

- Axion Continu/Zimihc/Urban pilots.

Sporen in de stad en gebiedsontwikkeling

Vrede van Utrecht stimuleert creatieve wijk economie, bijvoorbeeld door in 2012 mee te werken aan initiatieven als Eiland 8 in Kanaleneiland Noord, waar in slooppanden tegen een lage prijs tijdelijke woon/werkplekken worden verhuurd. In dit project worden huurders op verschillende manieren bij de dagelijkse actualiteit in de wijk betrokken en gemotiveerd om projecten voor de wijk te realiseren. Buurten en wijken moeten op culturele wijze meer verbinding met het Centrum krijgen. De wijken zijn vaak aangewezen op de stad, maar de stad is nergens zonder haar wijken: de wijken geven de stad kleur, spanning en diversiteit. Het merendeel van de bewoners van de stad woont in de wijken en niet in het centrum. Daarom is de verbinding van de stad met de wijken, de wijken onderling en de wijken met de stad belangrijk. Het project Urban Trajectories onderzoekt in 2012 de stad zoals die wordt beleefd en beschreven door haar bewoners. De Vrede van Utrecht heeft dit initiatief ontwikkeld en ondergebracht bij Aorta. Het project komt met externe financiering tot stand. Samenwerkingspartners zijn o.a.:

- Eiland 8/Mitros/Portaal
- Spoorzone/Zimihc/Wijkbureau Overvecht
- Urban Trajectories/Aorta/Universiteit Utrecht/Casco/Boerderij Roodnoot
- Utrecht Manifest/Wijkcultuurnetwerk Zuid/Rotsoord Nu.

Interactieve culturele projecten en kunst in de publieke ruimte kunnen participatieprocessen versterken en verrijken, met name in stedelijke gebieden die in ontwikkeling zijn; in de tussentijd tussen sloop en nieuwbouw. Er gaat een zichtbaar positief effect van uit op de leefbaarheid en het sociale kapitaal van de wijk. Om projecten inhoudelijk te versterken en een duidelijke zichtbare lijn naar 2013 te realiseren is kennisdeling en -uitwisseling op het gebied van culturele wijkprojecten en het effect daarvan belangrijk. Daarom organiseren we parallel aan ons werk in 2012 in de wijken werkbijeenkomsten over concrete, actuele thema's en brengen we

samenwerkingspartners met elkaar in contact om ervaringen te delen en uit te wisselen en samen tot een duurzaam programma voor de Utrechtse wijken te komen.

Mediawijsheid en Communicatie

In 2012 worden de mogelijkheden onderzocht voor een mediaplatform van en voor de bewoners van de Utrechtse wijken. Samenwerkingspartners zijn o.a. MiraMedia/ClickF1. Een culturele wijkkrant (of bijlage) die twee keer per jaar uitkomt, kan bewoners een platform bieden om hun mening over cultuur in de wijk te geven. Communicatie van onderaf sluit aan bij de werkwijze van Vrede van Utrecht: betrekken van bewoners bij het programma. Het geeft een extra dimensie aan de communicatie vanuit Vrede van Utrecht.

Leidsche Rijn

Belangrijkste kenmerk van Leidsche Rijn is dat alles en iedereen er nieuw is, geen of kleine wortels heeft en er geen gevestigde orde of structuur heerst waar op kan worden aangehaakt. Bij de viering in 2013 moet Leidsche Rijn een zinderende, levendige wijk zijn waar in de zomerperiode, drie weken lang, steeds iets te doen is. In 2012 al moeten we zorgen dat mensen elkaar gaan opzoeken om vorm te geven aan hun feest, moet er voor de bewoners iets zijn om naar toe te werken. Het jubileum biedt de benodigde handvaten, culturele instellingen en initiatieven het kader, maar de bewoners bepalen het succes van de uitvoering. Actieve participatie is dus vertrekpunt in alle onderstaande onderdelen. Van straatfeesten tot talentenjachten, van wedstrijden 'wie kweekt de mooiste aardbei' tot singer songwriters in het park. Van klein en intiem tot groots en meeslepend. Van iedereen, voor iedereen. Jong en oud. Een heel divers, verspreid programma.

Vrede van Utrecht is van mening dat er sprake moet zijn van een opbouwende lijn in culturele activiteiten; van dichtbij en klein, naar groter en verder. Dus beginnen met activiteiten op straatniveau, 'om de hoek', of via de school van de kinderen. Vervolgens naar buurtniveau en tot slot naar wijkniveau. Deze opbouw komt overeen met plannen die er nu voor 2012 zijn van de cultuurboerderijen Hofstede Terwijde (Kindervrijstaat), Roodnoot (De Maan) en Bij Baltus (Fort van de Verbeelding). Daarnaast ontwikkelt en ondersteunt Vrede van Utrecht in 2012 activiteiten van Via Vinex op Castellum Hoge Woerd en worden de mogelijkheden onderzocht voor samenwerking met de omliggende gemeenten als Woerden en IJsselstein.

Gezamenlijke visie

Door de grote verscheidenheid aan organisaties die actief zijn in Leidsche Rijn en de veelheid aan initiatieven, vindt Vrede van Utrecht het belangrijk om waar mogelijk verbinding te creëren. Een rol die de Vrede van Utrecht goed past. In de wijk zijn diverse organisaties actief op het gebied van kunst en cultuur: scholen, de boerderijen, oude en nieuwe gezelschappen, welzijnsinstellingen, particuliere initiatieven en kunstinstellingen uit 'de stad' die graag iets in Leidsche Rijn willen doen. Door initiatieven te koppelen wordt het geheel groter dan de som der delen en wordt de culturele infrastructuur op duurzame wijze versterkt. Het ondersteunen van de netwerkfunctie Leidsche Rijn

Connectie in 2012 is hierbij van groot belang. Vrede van Utrecht wil alle betrokken partijen stimuleren om te komen tot een gezamenlijke visie op basis van de speerpunten in het cultuurbeleid voor Leidsche Rijn:

- focus op Leidsche Rijn als Jeugd- en Jongerencultuurstad;
- talentontwikkeling voor alle leeftijden en culturen;
- versterken sociale cohesie d.m.v. creëren culturele ontmoetingsplekken;
- culturele activiteiten met hoog participatief gehalte.

Daarbij is het van belang dat de visie niet afkomstig is van één organisatie of enkeling, maar gedragen wordt door velen. Eenheid in verscheidenheid.

5.2.3 Kastelen en forten

Er vindt in 2012 geen programma op forten en kastelen plaats. De kastelen hebben een programma in voorbereiding voor 2013. Met Festival Oude Muziek wordt de haalbaarheid van de Paardencarrroussel op een van de kastelen onderzocht. In samenwerking met Holland Opera wordt bezien of er in 2013 wederom een productie op Fort Rhijnauwen kan plaatsvinden.

5.2.4 Verder in de regio

Vrede van Utrecht wil niet alleen de stad Utrecht betrekken in haar programma, maar juist ook de regio. Niet voor niets is de missie van Vrede van Utrecht *“Utrecht als stad en regio van kennis & cultuur met een aansprekend programma voor 2013 en 2018 (inter)nationaal op de kaart zetten”*. De regio Utrecht heeft bewoners en bezoekers ontzettend veel te bieden als het gaat om landschap, kunst en cultureel erfgoed. Betrokkenheid vanuit de regio is dus noodzakelijk om Utrecht te profileren als culturele en wetenschappelijke voorloper. Om dit te bereiken initieert en ondersteunt Vrede van Utrecht al verschillende activiteiten in de regio, maakt de stichting deel uit van het ‘regionaal diversiteitsnetwerk’ en vindt het educatieprogramma plaats in de regio onder de noemer *‘Vrede van Utrecht op School’*.

Maar voorwaarde om ook in de regio een duurzaam effect te creëren is de betrokkenheid van de verschillende gemeenten bij de ambitie en opdracht van Vrede van Utrecht. Vrede van Utrecht zoekt dus al jaren actief naar structurele samenwerking met de regiogemeenten. Op zoek naar vormen voor zo’n structurele samenwerking is de Vrede in seizoen 2010/2011 een regulier ‘regionaal beraad’ gestart met een uitdijende hoeveelheid vertegenwoordigers van gemeentes en andere geïnteresseerden. Door de korting op het programma voor de jaren 2012 en 2013 heeft de Vrede evenwel een pas op de plaats moeten maken met het aangaan van nieuwe verbindingen met nieuwe regionale partners. Noodzakelijkerwijs wordt strenger dan voorheen per project bekeken of samenwerking tot een duidelijke meerwaarde in het programma van 2013 leidt. Dit is bijvoorbeeld aan de hand met het meerjarige talentontwikkelingstraject ‘Soestvrijstaal’ in Soest, als ook met de speciale 1713-uitvoering van Stichting de Historische Spelen in Woerden over het thema de Vrede van Utrecht.

Met drie gemeenten (Zeist, Heuvelrug en Veenendaal) wordt de samenwerking die is vastgelegd in een convenant (zodat inzet en betrokkenheid voor de komende jaren verzekerd zou zijn) gecontinueerd.

Gemeente Utrechtse Heuvelrug

Met de Gemeente Utrechtse Heuvelrug is in 2010 een convenant gesloten waarin is vastgelegd dat gemeente en Vrede van Utrecht richting 2013 gezamenlijk werken aan de realisatie van de ambities van Vrede van Utrecht. In 2010 is stichting 100% Heuvelrug begonnen met het ontwikkelen van activiteiten in het kader van de Vrede van Utrecht. Met als doel de verscheidene organisaties uit de gemeente Utrechtse Heuvelrug meer samen te laten werken.

100% Buitendag 2012 – thema: Buitenplaatsen

In 2010 is begonnen aan de eerste editie van de 100% Buitendag op 21 augustus in de tuinen van Huis Doorn. Een dag die in het teken stond van cultuur, natuur en het goede leven. In totaal hebben ruim 5.500 bezoekers van dit evenement genoten. De eerste editie van de 100% Buitendag deed iedereen naar meer smaken, waardoor ook in 2011 (op 28 augustus in het Von Gimborn Arboretum in Doorn), 2012 en 2013 een 100% Buitendag georganiseerd zal worden, waarbij nieuwe en oude partners ons programma zullen dragen. In 2012 vindt de derde editie plaats in Zonheuvel in Doorn. In het kader van 2012 het jaar van de Buitenplaatsen, zal de 100% Buitendag in samenwerking met de gemeente Utrechtse Heuvelrug in haar thematiek hierop aansluiten.

Dance Battle 4 Peace 2012 - talentgroep

In 2011 organiseert stichting 100% Heuvelrug in samenwerking met Kunst Centraal de Dance Battle 4 Peace. Een evenement waarbij 750 kinderen uit groep 5 en 6 vanuit scholen uit de verschillende dorpskernen binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug met elkaar dansen.

De op de Dance Battle 4 Peace ontdekte danstalenten gaan in 2012 - 2013 dansen in een talentgroep. Uiteindelijk werkt deze groep toe naar 2013, de viering van de Vrede van Utrecht, waar zij hun talent aan een groter publiek zullen tonen.

Gemeente Veenendaal

Ook in de Gemeente Veenendaal is Vrede van Utrecht vanaf 2010 structureel actief. In een convenant met de gemeente is vastgelegd samen op te trekken met een jaarlijkse bijdrage richting een mooie viering van het Vrede van Utrecht programma in Veenendaal. De CultuurKoepel Veenendaal heeft van de gemeente het verzoek gekregen om dit meerjarige programma vorm te geven met de werktitel 'Europese Culturele Verbindingen'. In 2010 is gekozen voor het themaland Spanje, onder de noemer 50 jaar Spaanse migratie – dit thema werd vorm gegeven in nauwe samenwerking met de Spaanse gemeenschap in Veenendaal. In 2011 is de keuze gevallen op themaland Tsjechië samen met de Gemeente, het Platform Stedenband en de gemeente Olomouc, gelegen in het Tsjechische Moravië, in verband met het thema '20 jaar Stedenband Olomouc-Veenendaal'. De uitvoering vindt plaats in oktober 2011, met een hoogtepunt van 13 t/m 15 oktober 2011. In 2012 sluit de CultuurKoepel aan bij de 400 jaar diplomatieke betrekkingen tussen Turkije en Nederland met een programma dat wordt ontwikkeld samen met de omvangrijke Turkse gemeenschap in Veenendaal.

Gemeente Zeist

In Zeist vinden in 2012 in het kader van de Vrede van Utrecht de volgende activiteiten plaats. Allereerst is er in juni weer het jongerenfestival Up2You. Tijdens dit festival voor jongeren worden jongeren uitgedaagd om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen. Daarnaast vinden in Zeist voor de 23^e keer de Zeister Muziekdagen plaats, een twee weken durend internationaal kamermuziekfestival. Speciaal in het kader van de Vrede van Utrecht wordt er een concert georganiseerd met als thema Oorlog en Vrede. De Zeister Muziekdagen vinden plaats in augustus. In de zomer van 2012 wordt 'Marsman op noten' georganiseerd. Hendrik Marsman, dichter van o.a. het gedicht 'Herinnering aan Holland' was een bekende Zeistenaar. In de wijken van Zeist vinden korte concertjes plaats waarbij vooral jongeren de kans krijgen om hun Marsmanlied of –rap uit te voeren. Tevens vindt er in de Diepetuin van Zeist, een prachtig stuk cultureel erfgoed in Zeist, een bijzondere productie plaats met als thema oorlog en vrede.

6 Vrede van Utrecht in de nazomer

6.1 Beeld 2013

Rond 11 september 2013: 'Internationale bruggen bouwen'

Op 11 september 2013 wordt in Utrecht 100 jaar Vredespaleis gevierd met een gezamenlijke internationale conferentie *The Art of Peace Making* (werktitel) over de verschillen tussen de hardware van vrede (het internationaal recht, de insteek van Den Haag) en de software van vrede (de voorwaarden voor duurzame beschaving, met The Utrecht Principles als leidraad). Inhoudelijke 'bruggenbouwer' tussen Den Haag en Utrecht is de Finse Vrede van Utrecht leerstoelhouder van de Vrede hoogleraar Prof. Koskeniemmi.

Vanaf september is in het Catharijneconvent de tentoonstelling *Geloof en Tolerantie in de Kunst in de 17^e en 18^e eeuw* te zien. Festival Oude Muziek werkt in september 2013 voor het eerst samen met drie andere Europese oude muziekfestivals (in Bremen, Venetië en Versailles): samen met het festival van Versailles onderzoekt Oude Muziek de mogelijkheden tot een gemeenschappelijke *Paardencaroussel*, een hoofs spektakel met barokmuziek en paardenchoreografie. In het weekend van 8 september 2013 vindt in Utrecht de landelijke aftrap plaats van de Open Monumentendag met een thema gerelateerd aan de Vrede van Utrecht. Het project 'Eutopia' van de jonge Belgische beeldend kunstenaar Filip Berte geeft voor de generaties van vandaag en morgen op indrukwekkende wijze de donkere onderstroom van het utopische visioen van 'Europa' vorm. Het 'huis van Eutopia' wordt vanaf augustus gebouwd en besteedt op verschillende verdiepingen aandacht aan de slagvelden, etnische spanningen en onderdrukte/verjaagde bevolkingsgroepen van de laatste eeuw op ons continent.

De Grande Finale op zaterdag 21 september 2013: 'Building Global Bridges'

In 2013 staan de maanden augustus, september en oktober bol van een culturele programmering, geclusterd in de gebieden op de vliegbasis die in het concept inrichtings- en beheerplan zijn aangemerkt als 'cultuurplaatsen'. Op de vliegbasis wordt in 2013 100 jaar militaire luchtvaart en vrede bewaken en vrede brengen in Nederland herdacht. In de maand augustus vertoont De Utrechtse Spelen op de startbaan van vliegbasis Soesterberg een muzikaal theaterspektakel over de strijd van kennis en moraal in de open lucht met als titel *Faustus*. In dezelfde periode wordt ook het eerste 'International Landart Festival' gehouden van SKOR. Met dit vijfjaarlijkse festival (volgende aflevering in 2018) vieren SKOR en CBKU de totstandkoming van een reeks internationale beeldende kunstwerken op vliegbasis Soesterberg.

De vliegbasis is de locatie van het tiendaags slotfestival DE BASIS van Vrede van Utrecht met jonge locatiekunstenaars uit een veelheid aan kunstdisciplines. Op de startbaan vindt op zaterdag 21 september (de Internationale Dag van de Vrede) de knallende finale plaats voor het hele gezin rond de thematiek van 'De Vliegende Hollander: aarde en lucht' met vliegende objecten, muziek en vuurwerk in allerlei vormen. Aan het slotconcert in de avond doen artiesten uit de hele wereld mee, waar onder de internationale relaties van Masterpeace, Merlijn Twaalfhoven en het Metropole-orkest. Op deze avond wordt het stokje van de Vrede van Utrecht overgegeven aan Utrecht Culturele Hoofdstad dat in 2018 opnieuw een jaar lang het culturele hart van Europa zal zijn.

De doelstelling voor de lange termijn is om de vliegbasis als Merkllocatie te ontwikkelen en er een nationale en zelfs internationale publiekstrekker van te maken.

De transformatie van het voormalige militaire landschap naar een natuurlandschap met recreatief gebruik kost enige jaren. In die jaren helpt kunst en cultuur om het toekomstige gebruik van dit gebied mee te ontwikkelen. Gaandeweg zal het landschap, dat 40 jaar gesloten is geweest voor publiek, via kunst en cultuur worden ontdekt.

Er wordt voor de vliegbasis gewerkt aan een vaste collectie kunstwerken die gekoppeld zijn aan bestaande objecten op het terrein. Deze kunstwerken gaan onderdeel worden van verschillende routings over het terrein. Sommige werken zullen door de kwetsbaarheid van de locatie alleen met gidsen kunnen worden bezocht. Dat geeft een extra dimensie aan het landschap dat voor een deel geheimzinnig zal blijven.

In samenwerking met het curatorenteam van SKOR wordt voor 2013 een selectie gemaakt van bestaande werken van kunstenaars van internationale statuur die zijn verbonden aan de thematiek van De BASIS in de actualiteit. De vliegbasis heeft haar paraatheid verlaten en is een paradijselijke plek geworden. In de wereld van vandaag gelden echter nog steeds dreigingen op mondiaal niveau; niet alleen op het vlak van conflict en oorlog, maar ook dreigt zich een ecologische catastrofe te voltrekken. De geselecteerde kunstwerken tonen ons ook de andere kant van paradise.

Vrede van Utrecht heeft voor de vliegbasis een plan gemaakt waarbij de Utrecht Principles en de locatie zelf leidend principe zijn. Onder de noemer Muzen, Meesters en Makers is in 2013 een brede verzameling van werken en voorstellingen te zien waarbij makers in één of andere vorm samenwerken waar zij dat voorheen niet deden. Dat kunnen gezellen en meesters zijn, artiesten uit conflicterende gebieden, amateurs en professionals, of andere samenstellingen. In de samenwerking leren participanten van elkaar en ontstaat in de verbinding; in het werk. In het 'nu', in het doen, in het werk, op de basis, ontstaat de relatie tussen verleden en toekomst. Shelter 611 zal worden ingericht als 'huiskamer' van het festival. Deze shelter herbergt horeca, informatiepunt, een podium, en is geschikt voor ontvangsten, debatten, presentaties, concerten en maaltijden. Hier zal doorlopend worden geprogrammeerd in aanvulling op het programma.

Nu zijn er al fietstochten met een gids op de vliegbasis. Ook tijdens het festival zullen er wandelingen en fietstochten met een gids mogelijk zijn. De gids kan een beeldend kunstenaar zijn, of een schrijver, theatermaker of boswachter, of beide! Er zijn gedurende het festival meerdere soorten rondleidingen per dag, ook speciaal voor kinderen en jongeren.

Momenteel wordt onderzocht of het financieel en inhoudelijk mogelijk is om in 2012 een tussenstap te maken naar 2013 en ook dan een editie van Festival De Basis te organiseren in vervolg op de succesvolle eerste editie in 2011.

6.2 Activiteiten 2012

Opmaat vanaf vrijdag 21 september 2012: ‘De kunst van het onderhandelen’.

Al vanaf 28 januari 2012 gaat er op diverse plekken (stations, stadhuis, website) in de stad en de regio een klok aftellen. Dit is de datum waarop 300 jaar geleden in het Utrechtse stadhuis de wereldonderhandelingen startten die leidden tot de Vrede van Utrecht.

In september 2012 gaan de eerste twee tentoonstellingen in het Museumkwartier van start. In het Utrechts Archief de tentoonstelling *Utrecht Garnizoenstad* (in samenwerking met de fortelinies rond Utrecht en Amersfoort). En in het Universiteitsmuseum *Spelregels voor de Vrede*, over alledaagse diplomatie en mensenrechten. Deze laatste opening valt samen met de lancering van de game *Balance of Power* van Vrede van Utrecht op School. In 2012 is het educatieprogramma van de Vrede gaan samenwerken met De Utrechtse Spelen inzake een scholenproject rond het thema ‘mediatie’. In september 2012 vindt via You Tube de aftrap plaats van het digitale liedtekstconкурс voor talent tot 18 jaar rond de overgeleverde melodie uit 1718 ‘*D’ Utrechtse Vreedden*’.

In september 2012 wordt ook het Bidbook voor Utrecht Culturele Hoofdstad 2018 groots gelanceerd. Dit valt samen met de opening van ‘Postkantoor Neude, een Wereldplek’ als hoofdkwartier van Vrede van Utrecht, en als festivalcentrum tot en met 2015. Deze plek gaat op tijdelijke basis dienen als een groot internationaal en lokaal contactpunt in samenwerking met tal van partners uit het bedrijfsleven, de horeca en de culturele sector.

Eind 2012 ziet de thriller het licht die de Utrechtse schrijfster Daniëlle Hermans schrijft met als inspiratie de Vrede van Utrecht. Haar insteek belicht de geheime rol van vrouwen in het ontstaan van de Vrede van Utrecht (en andere grote politieke gebeurtenissen). Eind 2012 gaat in het Geldmuseum een tentoonstelling over de historie en betekenis van *Geld in oorlogstijd* van start en wordt ook in het proeflokaal van stadskasteel Oudaen een groot schilderij onthuld over ‘De Vrede van Utrecht in 1713’, in samenwerking met de ‘Stichting tot instandhouding en restauratie van Oudaen’. Stadskasteel Oudaen was nauw betrokken bij de vredesonderhandelingen en herbergde de Franse gezant. Het schilderij wordt gemaakt door een vrouwelijke Utrechtse kunstenaar van Turkse komaf, Semiramis Öner Múhúrdaroglu, een ervaren portret- en fijnschilders, die het schilderij maakt volgens de oud-Hollandse, 17^e en 18^e eeuwse compositie- en portrettraditie. Filmmaker Jan van den Berg maakt een film in de serie ‘Utrecht aan Zee’ die het werkproces en de achtergronden van deze schilderes belicht.

7 Kosmopolis Utrecht

Kosmopolis Utrecht maakt sinds haar ontstaan in november 2006 juridisch en fysiek onderdeel uit van stichting Vrede van Utrecht. Het zijn organisaties van verschillende grootheden en met verschillende opdrachten. Toch liggen de visie en missie van Kosmopolis Utrecht (interculturele dialoog) en Vrede van Utrecht (culturele diplomatie als basis voor Utrecht stad van kennis en cultuur) duidelijk in elkaars verlengde en zijn het natuurlijke samenwerkingspartners. In de loop der jaren is dit ook gebleken, bij meerdere activiteiten is inhoudelijk en productioneel samengewerkt (wijkenprogramma, educatie, Day for peace etc).

7.1 Programma 2012

7.1.1 Programma Utrecht

Slavernij (historisch perspectief/erfgoed en nieuwe media)

In 2012/2013 volgt een voortzetting van een activiteitenprogramma van 2011 mede aan de hand van input van de onderzoekers en in samenwerking met het Centraal Museum. Voorts wordt gewerkt aan de voorbereiding van een internationale conferentie over slavernij in 2013, als onderdeel van het Vrede van Utrecht 2013 programma. Tevens zal de tentoonstelling *Kind aan de Ketting* naar Utrecht gehaald worden, over kinderen en slavernij, met input uit Amsterdam (NINSEE), Curacao, Suriname. Beoogde datum eind 2012 of medio 2013.

In Utrecht is het onderwerp slavernij niet echt levend. Een van de uitkomsten van de Vrede van Utrecht van 1713 was het Asiento-arrangement waarbij het recht om slaven te leveren aan de Spaanse markten in Amerika werd geregeld. Als onderdeel van het Vrede van Utrecht programma 2013 vindt er een internationaal symposium over deze donkere kant van het Verdrag met als werktitel *Breaking the bonds slavery* plaats. Om deze reden zal, in de opmaat naar 2013, Kosmopolis Utrecht samen met Vrede van Utrecht en andere partners alvast het thema levend maken in de stad. Naast denkers en curatoren wordt ook samengewerkt met gerenommeerd kunstenaar Marcel Pinas, wiens Marron roots (Marron zijn gevluchte slaven in Suriname) basis zijn voor zijn artistieke taal. Samenwerkingspartners: Vrede van Utrecht, professor Gloria Wekker (UU), Esther Captain (Centre for Humanities UU), onderzoekers UU, hoogleraar UVA (beoogd), Ninsee Amsterdam, professor Alex van Stipriaan, Erasmus /KIT Amsterdam, kunstenaar Marcel Pinas (Su), Mercedes Zandwijken.

The Beauty Shop: schoonheidsidealen en (zelf)representatie (Nieuwe media en Community Art)

Zwarte mensen besteden meer geld aan haar en schoonheidsproducten dan aan eten, zo wijst onderzoek uit. Daarnaast wordt er in het Westen steeds meer druk op vooral vrouwen maar ook mannen gelegd om volgens een bepaalde mal of standaard hun lijf (her) in te richten. Sunny Bergman's film *Beperkt houdbaar*, laat dit duidelijk zien. Ook heerst er een verlangen en inmiddels het vermogen om raciale transformaties uit te voeren op haar, gezicht, huid, ogen en andere lichaamsdelen. Denk ook aan de crèmes die de huid witter maken of het haar straighten en plastische chirurgie die Aziatische ogen ronder maken. Huidige idealen van schoonheid, gezien vanuit een mondiale setting, laten grote culturele/etnische en politieke geladenheid zien die resoneren in het dagelijks leven en sterk gestuurd worden door de cosmetica-industrie. Dit heeft grote gevolgen voor diverse gemeenschappen en volken. Het lichaam, kortom is een omstreden gegeven in de hedendaagse consumptie maatschappij en tegelijkertijd is het onderwerp relevant over etnische en gender scheidslijnen heen. Kosmopolis heeft in eerdere jaren reeds aandacht besteed aan het onderwerp via *Hairbusiness* en *Peptide*. Daarbij schroomde Kosmopolis niet om humorvol en artistiek met het onderwerp om te gaan.

Activiteiten 2012:

- a. Black Hair tentoonstelling met Nederlandse kunstenaars vanaf voorjaar 2012, beoogde locatie: Moira of CBKU.
- b. Installatie van een heuse Beautyshop in Nederland die als een ontmoetingsruimte fungeert voor mensen om kennis te maken met het begrip schoonheid en zelfrepresentatie, gekoppeld aan randprogrammering. De beautyshop wordt geheel in samenwerking met kunstenaar en wetenschapper Michael McMillan uit de UK gedaan.
- c. Vertoning film Tessa Boerman, inclusief nagesprek.
- d. Op verzoek van de organisatie van het Wereldfeest zal in 2012 een hair-event tijdens het Wereldfeest plaatsvinden, als onderdeel van het Wereldfeest nieuwe stijl.

Vijftig jaar Overvecht (Wijkgericht/Community art, interculturele dialoog): vervolg van activiteiten uit 2011

In 2011 is het 50 jaar geleden dat met zand uit de Maarsseveense Plassen, de wijk Overvecht werd opgespoten. Om het 50-jarig bestaan te vieren voegt Kosmopolis zich bij een coalitie van samenwerkingspartners: Wijkburo Overvecht, wijkraad Overvecht, Denktank sociale cohesie, theatergroep STUT, Ucee station, de cultuurcoach Overvecht en Vrede van Utrecht om een sociaal artistiek programma op te zetten dat voor wijkbewoners en stedelingen aantrekkelijk zal zijn. Vanaf 30 maart 2011 tot 30 maart 2012 vinden diverse activiteiten in de wijk plaats.

Spin off erfgoed project Linken leggen Lombok: fotoboek en theaterstuk (erfgoed) – voortzetting van project uit 2009 in 2012

In Nederland is de belangstelling voor de eigen geschiedenis, de nationale identiteit en de vraag wat Nederlanderschap behelst, groter dan ooit. Aanhakend hierop organiseerden St. Papua Cultureel Erfgoed, Kosmopolis Utrecht en Museum Maluku in 2009 het erfgoed project *Linken Leggen Lombok* (LLL) waarin de Indische buurt *Lombok* in Utrecht als inspiratiebron diende om een stuk vergeten Nederlandse geschiedenis tot leven te brengen en te koppelen aan de actualiteit. De Utrechtse wijk *Lombok* met haar straatnamen verwijst naar een gedeeld koloniaal verleden met name met 'de Oost'. Dit verleden wordt door weinig Nederlanders goed gekend terwijl het toch een belangrijk onderdeel van de Nederlandse geschiedenis is. *Linken Leggen Lombok* bracht deze geschiedenis weer tot leven en linkte deze actief met het interculturele heden van Nederland.

De respons op het project was bijzonder: bezoekers waardeerden het als positief, leerzaam, verrassend en ook, in geval van de kookworkshops, als lekker. De mix van bezoekers was opvallend: oud en jong, allochtoon en autochtoon, wijk- en stadgenoten, maar ook bezoekers uit andere steden haakten aan.

Het project *Linken Leggen Lombok* was vooral bedoeld als ervaring, waar mensen op konden aanhaken in 2009. Maar het genereerde ook denkwerk bij makers, kunstenaars en dichters die gegrepen werden door het onderwerp. Het project wordt in 2012 voortgezet.

Spin off erfgoed project China festival Utrecht (erfgoed)

Chinees Nieuwjaar 2012, jaar van de Draak

Locatie/Datum: vuurwerk en leeuwendans, Jacobskerkhof, cultureel programma RASA, rond 23 januari 2012.

Het China Festival Utrecht 2010 was een groot succes, volgens de samenwerkingspartners en vele bezoekers. Het festival trok 9.000 bezoekers, en een uitzonderlijk hoge opkomst van Chinees-Nederlands publiek (50%), ongekend voor Utrechtse begrippen. Tijdens de finale van het festival, het Maanfeest, kwamen er Chinezen uit alle delen van Nederland naar Utrecht. Ook werd het door de gemeenschap als zeer positief beoordeeld. Daarnaast werd het door meerdere generaties bezoekers bezocht. Diverse partijen uit de

gemeenschap en ook culturele instellingen hebben Kosmopolis benaderd met de vraag om dit wederom te doen. Kosmopolis had al diverse plannen uitgezet en kon niet het gehele festival herhalen. Wel is besloten om het Nieuwjaar en het Maanfeest wederom te vieren in 2011 en 2012.

7.1.2. G3 samenwerking Kosmopolis Den Haag, Rotterdam, Utrecht

De drie Kosmopolispartners werken op verschillende vlakken intensief samen. Concrete projecten voor 2012 zijn:

400 jaar Turkije-Nederland

2012 markeert 400 jaar diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en Turkije. Kosmopolis zal in Rotterdam en Utrecht aandacht schenken aan deze mijlpaal middels het thema nieuw ondernemerschap. Een artistiek programma met ondernemers en cultureel ondernemers zal worden ontwikkeld. In Utrecht wordt een ondernemend cultureel programma ontwikkeld met Turks-Nederlandse ondernemers die een belangrijke maatschappelijk/culturele rol spelen in Utrecht, theatermakers, musici en belangengroepen.

'Vice Versa' Omdat wederzijdse uitwisseling oplevert...

Vice Versa (werktitel) is een multimediale presentatie waarbij de resultaten uit de periode 1800 – 2010 van uitwisseling tussen de Surinaamse, Caribische en Nederlandse podia, makers en acteurs te zien zijn. Via 1. een mix van cultureel perspectief, 2. wederzijdse beïnvloeding 3. een bijna onzichtbaar proces is er in alle drie de cultuurgebieden eigentijds theater voortgekomen. Het publiek op de verschillende geografische locaties kijkt vanuit verschillende contexten naar de stukken en reageert verschillend. Toch zijn deze makers in alle gebieden populair bij het publiek. De makers putten uit een mix van bronnen, gevoed door hun verschillende culturele achtergronden en opleidingen. De artistieke component staat centraal en wordt onderzocht en uitgelicht. Uitgangspunt is dat de wederzijdse kruisbestuiving tussen diverse culturele identiteiten nieuwe theatrale vormtalen heeft opgeleverd, deze moeten zichtbaar gemaakt worden. Door vanuit de historie artistieke ontwikkelingslijnen te onderbouwen wordt de positie van podiumkunstenaars met gemixte culturele identiteit versterkt.

Initiatief/projectcoördinatie: Theater Instituut Nederland.

Datum/locatie/activiteit Utrecht: 2012, SSBU, multimediale tentoonstelling gekoppeld aan theaterweekend met oud en nieuw theatermateriaal uit postkoloniaal Nederland (inclusief de Oost).

Rue du Maroc

Voor steeds meer mensen vallen woonplaats, geboorteland, cultuur en gemeenschap niet meer samen met thuis. Vooral voor migranten zijn nationaliteit, identiteit en loyaliteit allesbehalve eenduidig. Eigentijdse culturele diversiteit laat zich ook slecht vatten in de gangbare migratiemodellen met een accent op de landen van herkomst en vestiging. De nieuwe begrippen die de complexe verwevenheid van lokaal met nationaal en internationaal aanduiden zijn transculturalisme en superdiversiteit. Naar deze grootstedse ontwikkelingen wordt volop onderzoek gedaan en in het verlengde daarvan legt Kosmopolis in zijn activiteiten het accent op de jongere generaties die niet meer in het land van hun ouders zijn geboren. Welke verhalen vertellen zij over diversiteit en identiteit? Met deze vraag als leidraad gaat fotograaf Otto Snoek (na edities over Turkse en Surinaamse migranten) aan de slag onder de werktitel Rue du Maroc: beeldverhalen en portretteksten van ondernemers, onderzoekers, kunstenaars en managers met een Marokkaanse achtergrond uit Rotterdam/Utrecht, Marrakech/Rifgebied, Antwerpen /Brussel/Marseille. Product: fototentoonstelling in de buitenruimte en een begeleidend magazine. Samenwerkingspartners: Kosmopolis G3, Otto Snoek en Demos België

Tweede Huis

Tweede Huis onderzoekt aan de hand van eigentijdse woonwensen de relatie van eerste en tweede generatie immigranten met het land van herkomst. Het project geeft zicht op eigentijdse (re)migratieontwikkelingen en biedt vier beginnende fotografen een speciale workshop van twee gerenommeerde fotografen, gevolgd door fotografie in landen van herkomst met als eindresultaat een tentoonstelling. Samenwerkingspartners: Kosmopolis G3, AIR, Nederlands Fotomuseum en CBK Rotterdam.

7.1.3 Platforms

Framer Framed

In 2012 volgt op veler verzoek een nieuwe fase van de reeks, met naast debatten ook een publicatie. Framer Framed wil de ontwikkeling van kennis en expertise op het gebied van interculturele processen in hedendaagse kunst bevorderen. In een serie openbare debatten en de expertmeeting 'Onbegrensd Verzamelen' werd de positie van niet-westerse kunst in de Nederlandse kunstinstituten geagendeerd, teneinde de kunsthistorische canon vatbaar voor verbreding te maken en nieuwe mogelijkheden voor (re-)presentatie te onderzoeken. Met een uitgebreid programma werd een discussie op gang gebracht tussen musea voor moderne kunst, volkenkundige musea en erfgoedinstellingen op het gebied van presenteren en verzamelen van niet-westerse kunst. Kennis, ervaringen en inzichten werden uitgewisseld.

Het samenwerkingsverband Framer Framed is in Utrecht ontstaan, op initiatief van Centraal Museum en Tumult, AAMU en Kosmopolis Utrecht. Het verband is inmiddels uitgebreid naar de volgende deelnemende organisaties: Tropenmuseum, Stedelijk Museum De Lakenhal, Afrika Museum, Museum Maluku, Instituto Buena Vista (Curaçao). Voor 2011 hebben zich inmiddels het Groninger Museum en Museum Volkenkunde Leiden aangemeld.

Womenspeak!: vervolg in 2012

WomenSpeak! is een eigenzinnige en inspirerende debatreeks, die sinds 2008 maatschappelijke kwesties bekijkt vanuit een gender lens. Een plek waar kunst, politiek, wetenschap, sport en actuele maatschappelijke kwesties worden besproken en diverse partijen samenkomen en nieuwe allianties aangaan. Actuele thema's van modetrends in hoofdhoekjes tot eerwraak, en van radicalisering tot Berlusconi, worden vanuit een gender en interculturele invalshoek besproken. Deelnemende organisaties zijn Centre of Humanities, Graduate Gender Program en Kosmopolis.

7.1.4 Kosmopolis in 2013 (and beyond)

Het Fonds Cultuurparticipatie heeft aangegeven de financiële relatie te ontbinden met Kosmopolis vanaf 2013. Tegelijkertijd geven andere partijen aan dat Kosmopolis en haar gedachtegoed ook in 2013 nodig zijn in de stad Utrecht. Zo heeft Kosmopolis Utrecht bijvoorbeeld inhoudelijke bouwstenen aangeleverd voor de conceptuele ontwikkeling van het Vrede van Utrecht programma in 2013 (300 jaar Vrede van Utrecht viering) en 2018 (Utrecht Culturele Hoofdstad). Beide partijen willen dan ook graag concreet samenwerken in het 2013 programma en samen oplopen in de marsroute naar 2018. Voor 2013 is er op dit moment sprake van een aantal concrete samenwerkingsmomenten:

1. Beeldende kunstmanifestatie 'IOU (I Owe You)

In en rond Hoog Catharijne opent op 21 juni de internationale beeldende kunstmanifestatie 'IOU (I Owe You)' van de Gemeente Utrecht in samenwerking met Stichting Kunst in het Stationsgebied. Thematische insteek 'kunst en shoppen in de 21ste eeuw'. Met internationaal gerenommeerde kunstenaars wiens werk op dit thema ingaat, met name met kunstenaars uit Afrika, Azië en Latijns Amerika.

Initiatiefnemer: Culturele Zaken Gemeente Utrecht

Kosmopolis is samen met de Vrede van Utrecht gevraagd om input te leveren op de conceptfase van dit plan en bij voorkeur concreet samen te werken in 2013

2. Internationaal symposium over de slavernij aspecten van Vrede van Utrecht, inclusief cultureel programma, werktitel *Breaking the bonds slavery*. Kosmopolis realiseert in 2011 en 2012 een cultureel programma in samenwerking met diverse partijen en werkt graag mee aan de realisatie van conferentie en bijprogramma.

8 Communicatie

8.1 Communicatie Stichting Vrede van Utrecht

8.1.1 Opdrachten

Stichting Vrede van Utrecht (VvU) is in 2004 opgericht op initiatief van Gemeente en Provincie Utrecht om twee opdrachten uit te voeren.

Hoofddoel van Stichting Vrede van Utrecht:

- een injectie geven aan het (inter)nationale profiel van Utrecht als stad en regio van kennis en cultuur.
- een bijdrage leveren aan de vergroting van het cultuurbereik in Utrecht stad en regio

Middel:

- **Vrede van Utrecht 2013:** het culturele programma ter gelegenheid van de viering en herdenking van 300 jaar Vrede van Utrecht in 2013.
- **Utrecht 2018:** het proces dat er voor moet zorgen dat Utrecht in 2018 Culturele Hoofdstad van Europa is.

Rol:

Stichting Vrede van Utrecht: stimuleren, faciliteren en initiëren gericht op de hoofddoelen van Stichting Vrede van Utrecht.

Aanleiding:

De historische ondertekening van de Vrede van Utrecht op 11 april 1713. De symbolische betekenis van 1713 is vervat in **The Utrecht Principles:**

- respect voor etnische, religieuze en culturele verschillen
- de kracht van kunst en cultuur voor sociale duurzaamheid
- uitwisseling van kennis om te komen tot maatschappelijke samenhang en vernieuwing.

Er is in 2010 een krachtig, visueel drie sporen beleid opgezet, met een helder onderscheid tussen afzender Stichting Vrede van Utrecht en de twee trajecten Vrede van Utrecht 2013 en Utrecht 2018.

Stichting Vrede van Utrecht heeft de volgende missie:

Vrede van Utrecht versterkt de internationale reputatie van Utrecht als stad en regio van kennis en cultuur met een aansprekend cultureel programma voor 2013 en 2018 op een manier die duurzaam effect heeft en de culturele infrastructuur versterkt.

8.1.2 Primaire doelgroep stakeholders

Primaire doelgroep voor de Stichting VvU zijn de stakeholders. Voor het Vrede van Utrecht 2013 programma ligt de focus anders, daar is het lokaal, regionaal, nationaal en internationaal bereiken van publiek primair van belang. Dit komt later in dit hoofdstuk aan de orde.

In de afgelopen jaren is het Stichting Vrede van Utrecht gelukt een superieur netwerk van stakeholders op te bouwen. Zij hebben allemaal een eigen belang in het welslagen van het proces dat de Stichting begeleidt voor de viering van Vrede van Utrecht 2013, het traject van Utrecht 2018 en de verinnerlijking van de gekozen thematiek en waarden van Stichting Vrede van Utrecht. Stichting Vrede van Utrecht blijft investeren in de relatie met de stakeholders vanuit mede- eigenaarschap en het doel elkaar te versterken en tot een win/win situatie te komen.

Stichting Vrede van Utrecht heeft de volgende stakeholders:

- Gemeente en provincie Utrecht: onze initiatiefnemers en opdrachtgevers
- Overige gemeenten in de regio
- Fondsen, subsidiënten en sponsors
- Culturele veld, kunstenaars en kunstenaarscollectieven

Daarnaast geven maatschappelijke instanties, onderwijs (hoger, middelbaar en basis) en educatieve partners de stichting een sterke meerwaarde.

Met de inzet van bedrijfsleven, ondernemers en collectieve marketing- en mediaorganisaties is kans op succes vele malen groter.

In 2013 is Utrecht het podium van cultuur en kennis verbonden door een bijzondere thematiek gekoppeld aan een uniek historisch feit dat alleen in Utrecht stad en regio gevierd kan worden. Stichting Vrede van Utrecht heeft van gemeente en provincie de opdracht en middelen gekregen om verbindingen in de stad tot stand te brengen en te versterken, dit doet de stichting met kunst, cultuur en kennis. Stichting Vrede van Utrecht biedt stakeholders het podium en een inhoudelijke lading. De samenwerking waarin het programma tot stand komt, maakt zaken mogelijk die elke afzonderlijke organisatie nooit voor elkaar zou kunnen krijgen. Stichting Vrede van Utrecht faciliteert en stimuleert, zorgt dat het vliegwiel blijft draaien en stelt alles in het werk om in 2013 daadwerkelijk alle ogen (nationaal en internationaal) op Utrecht gericht te hebben. Het werkt echter alleen als het een gemeenschappelijk streven is van de Stichting Vrede van Utrecht en haar stakeholders.

Het succes van de samenwerking hangt af van verschillende factoren:

- zowel de stichting als de stakeholder willen tot een win/win resultaat komen, er valt voor elke stakeholder voordeel uit de samenwerking te halen
- er is sprake van een horizontale relatie en niet een verticale
- stakeholders streven naar kwaliteit of kwaliteitsverbetering
- de stakeholder commiteert zich aan de uitgangspunten van The Utrecht Principles.

8.1.3 Procescommunicatie

De belangrijkste communicatievorm van Stichting Vrede van Utrecht richting haar primaire doelgroep is procescommunicatie. Deze communicatie wordt ingezet om bewustwording te creëren en vast te houden over de thematiek en het programma van Vrede van Utrecht 2013 en in de begeleiding van het Utrecht 2018 traject.

- Doelgroep: voornamelijk gericht op intermediairs/stakeholders om 'het vuurtje aan te wakkeren en brandend te houden'. Het publiek wordt maar mondjesmaat 'lastig gevallen' met het proces, zij krijgen alleen concrete zaken of mijlpalen te horen.
- Het belangrijkste middel is praten: in 1 op 1 gesprekken, gespreksrondes en workshops.
- De 'middelen' die we hier voor inzetten zijn dan ook de medewerkers van de stichting zelf, het Management Team, de projectleiders, producenten en andere medewerkers.

Daarnaast hebben we voortgangsinformatie in de vorm van:

- op presentatiemomenten voor stakeholders
- tijdens het Vrede van Utrecht concert in de Domkerk
- (E-)nieuwsbrieven
- jaarverslag

- corporate brochures
- via tweets/linked in en headlines op de websites

8.2 Communicatie Vrede van Utrecht 2013

8.2.1 Doelstellingen

Doelen programma Vrede van Utrecht 2013:

- (inter)nationaal aansprekende programmering om daarmee een bijdrage te leveren aan de versterking van de culturele infrastructuur
- bijdragen aan het behoud van erfgoedlocaties en bepalende plekken in Utrecht stad en regio en het gebruik als podium en inspiratie voor culturele projecten
- met programma's in de haarvaten van de samenleving bijdragen dat meer Utrechters mee kunnen doen aan kunst en cultuur.

Voorts wil Vrede van Utrecht met het themajaar een bijdrage leveren aan:

- de verbetering en versterking van het (inter-)nationale imago van Utrecht als regio van kennis en cultuur
- de bekendheid van Utrecht als cultuur(historische) regio
- het aantrekken van extra bezoekers en extra bestedingen.

8.2.2 Positionering programma Vrede van Utrecht 2013:

Stichting Vrede van Utrecht brengt een programma dat de verbindende kracht van diversiteit, kunst en kennis laat zien en bouwt aan de ontwikkeling van een cultureel programma voor 2013, dat herkend en gewaardeerd wordt op lokaal, nationaal en internationaal niveau en aan een culturele infrastructuur en netwerken die bijdragen aan een blijvende versterking van het culturele leven in stad en regio. Stichting Vrede van Utrecht levert een bijdrage aan de profilering van Utrecht als Europese stad en regio van kennis en cultuur.

Het Vrede van Utrecht programma onderscheidt zich van avondjes uit, andere culturele happenings, festivals en herdenkingen, vanwege:

- het unieke historische feit: 11 april 2013: 300 jaar Vrede van Utrecht
- de vertaling van deze inspiratiebron naar nu in *The Utrecht Principles*.
- de combinatie van diverse vormen van kunst, cultuur en kennis op bijzondere (erfgoed) locaties
- programmering voor een diversiteit aan doelgroepen.

Strategie programma

Voor het programma heeft stichting Vrede van Utrecht een aantal keuzes gemaakt:

- inspiratiebron en onderliggende thematiek is de symbolische betekenis van 1713, vervat in *The Utrecht Principles*
- participatiemarketing en participatie publiek
- clustering van de programmering in 3 periodes.

The Utrecht Principles geven een heldere leidraad voor de programmering. De thematiek is actueel en relevant, het voegt betekenis en waarde toe aan het programma. Het is tegelijkertijd een onderscheidend element in het culturele aanbod van Utrecht stad/regio.

Voor communicatie betekent dit dat *The Utrecht Principles*:

- verweven zijn in onze werkwijze als stichting
- verweven zijn in onze corporate/merk communicatie
- zichtbaar zijn in de programmering.

8.2.3 Participatiemarketing en participatie publiek

Stichting Vrede van Utrecht is aanvankelijk begonnen als een zelf programmerende en producerende organisatie van festivals en evenementen. Deze manier van werken was niet passend bij de gestelde doelen. In 2008 heeft de organisatie haar werkwijze veranderd van activiteitengericht naar participatiegericht, zowel in de werkwijze als in de communicatie naar het publiek toe.

Stichting Vrede van Utrecht stimuleert, faciliteert en initieert projecten en processen door samenwerkingsverbanden aan te gaan met culturele, maatschappelijke en kennisinstellingen, gemeente en provincie en het bedrijfsleven. Deze participatie gerichte werkwijze ziet de stichting als de meest effectieve manier om een duurzaam effect te sorteren en daadwerkelijk de culturele infrastructuur te versterken.

Het maakt maatwerk mogelijk: op specifieke doelmarkten toegesneden projecten in samenwerking met specifieke partners. De samenwerking genereert een breed draagvlak en vergroot het publieksbereik. De partners zorgen voor kracht en lading van ons merk. Tegelijkertijd is het een intensieve manier van werken, die veel afstemming vereist en consequenties heeft voor de zichtbaarheid van het merk Vrede van Utrecht 2013.

Voor communicatie betekent dit:

- communicatie via partners en via de communicatiekanalen van Vrede van Utrecht 2013 genereert breder publieksbereik en werkt aanvullend op elkaar
- per project, per samenwerking worden de rollen en doelstellingen gedefinieerd en afgestemd
- op programmaniveau worden deze projecten niet gepresenteerd in de huisstijl van Vrede van Utrecht, maar in de huisstijl/communicatiestijl van partners of project zelf, voorzien van ons logo
- om deze events te kunnen 'claimen':
  - besteden we ruimschoots aandacht aan deze activiteiten in de eigen Vrede van Utrecht communicatie/campagnes.
  - krijgt de zichtbaarheid van Vrede van Utrecht 2013 op locatie bijzondere aandacht
  - worden successen achteraf gevierd
- richting publiek wordt horizontaal gecommuniceerd om een diepere betrokkenheid bij het programma en de thematiek van Vrede van Utrecht 2013 te creëren.

8.2.4 Clustering programmering

In 2013 vindt de programmering plaats tussen 11 april en 21 september geconcentreerd in 3 periodes: 11 april t/m 5 mei, 21 juni t/m 14 juli, 30 augustus t/m 21 september. In 2013 heeft elke periode een kop en een staart, vlaggenschipprojecten die nationaal aandacht genereren.

De clustering van het programma in drie blokken biedt de mogelijkheid om een kwaliteitsverbetering aan te brengen, geconcentreerd te communiceren, op een manier die kosteneffectiever is dan wanneer het hele jaar door gecommuniceerd moet worden over grotere en minder grote events. We kunnen meer aandacht voor het programma genereren en de rijkheid van het programma laten zien. Elk cluster bevat voor elk wat wils, er wordt samengewerkt met een range aan partners, projecten op diverse locaties en voor verschillende doelgroepen.

Randvoorwaarden per programma en per cluster

Randvoorwaarden per programma:

- de thematiek is helder in de afzonderlijke programma's
- het programma komt terug in de programmering van 2013
- het project is of kan ingebed worden in de bestaande infrastructuur, m.a.w. het is niet een 'eenmalig dingetje'
- ideale PMPC's: de beste samenwerkingspartners voor doelmarkt en project zijn bij elkaar gebracht.

Clusters worden samengesteld aan de hand van de volgende randvoorwaarden:

- *The Utrecht Principles* zijn de rode draad door het cluster
- programmering uit diverse kunstdisciplines
- programma's op diverse locaties: stad, wijk, regio, erfgoed
- programma's met een internationale dimensie
- high/low/mainstream programmering in balans
- programmering gericht op verschillende doelgroepen.

Voor communicatie betekent dit:

- procescommunicatie met stakeholders waar het gaat om het samenstellen van de programmering
- ongoing communicatie om thematiek te blijven laden en de clusters aan elkaar te smeden → corporate campagne
- per cluster, dus drie keer per jaar wordt stevig uitgepakt in eventcommunicatie.

8.3 Samenwerkingsverbanden

2013 is een belangrijke jaar voor Utrecht. De programmering biedt alle kans om Utrecht als toeristische (cultuur)bestemming duurzaam te profileren en in te zetten als aanleiding en stimulans voor extra toeristische bezoek in de komende jaren. Om tot extra bezoek te komen en duurzaam te kunnen profiteren van het evenementenjaar, zal het groots aangekondigd dienen te worden. Om tot maximaal resultaat te komen, met beperkte middelen, is een integrale, samenhangende en creatieve marketingaanpak noodzakelijk. Hiertoe wordt een plan ontwikkeld in samenwerking met Toerisme Utrecht en is regelmatig contact in de Taskforce Marketing met onderstaande leden.

Stichting Vrede van Utrecht is verantwoordelijk voor de coördinatie en organisatie van het themajaar in 2013. Dit doen we door middel van programma communicatie en corporate communicatie.

Gemeente en Provincie Utrecht

Als initiatiefnemers hebben zij een bijzonder belang in het slagen van het Vrede van Utrecht 2013 jaar. In 2013 kunnen zij zich maximaal profileren als de initiatiefnemers van een unieke herdenking van een historisch feit van internationaal belang dat alleen in hun stad en regio gevierd kan worden.

- 2012: streven om de communicatie kanalen van gemeente en provincie te benutten om het jaar maximaal gedragen te krijgen binnen de organisaties van gemeente en provincie zelf en actief uit te dragen via hun eigen kanalen:
  - het top of mind krijgen bij de bestuurders
  - vermelding op homepages en bestaande uitingen
  - verspreiding van persoonlijke uitnodiging onder de bewoners van Utrecht
  - benutten van deals gemeente/provincie met bijv. outdoorreclame
  - inzet van, hulp en begeleiding bij aanvragen van vergunningen voor de grote buitenevents.

Stadspromotie

Vrede van Utrecht 2013 biedt content die een bijdrage levert aan de versterking van het merk *Utrecht*, stad van kennis en cultuur. De programma's en projecten die in stad Utrecht plaatsvinden en het beste bijdragen aan versterking van het merk Utrecht voeren het Stadslogo en worden via stadspromotie kanalen mede uitgezet.

Toerisme Utrecht

Toerisme Utrecht gebruikt inhoud en programmering van Vrede van Utrecht in de destinatie marketing en communiceert deze richting de toeristische bezoeker.

- 2012: gezamenlijke productontwikkeling, o.a. evenementen kalender, informatie folders (per periode of per regio, incl. praktische info), jaar magazine, (hotel)arrangementen, informatie avonden voor personeel van toeristische bedrijven; gezamenlijke activiteiten: online marketing, citydressing, promotiematerialen, product/route ontwikkeling, persbewerking.

Stichting Cultuurpromotie Utrecht

In de Stichting Cultuurpromotie zijn Culturele Zondagen en het Utrechts Uitburo gefuseerd. De inzet van het SCU is gericht op het lokaal en regionaal vergroten van het publieksbereik voor de culturele producten, nieuwe publieksgroepen aanboren en herhaalbezoek aan cultuur stimuleren. Nationale bewerking is een ambitie, maar nog geen feit. Samenwerking met Stichting Cultuurpromotie doen we door het gezamenlijk optrekken op het gebied van productontwikkeling met het oog op 2013. Het Uitburo faciliteert Vrede van Utrecht bij het uitzetten van events.

Stichting Utrechts Museumkwartier

De Stichting Utrechts Museumkwartier is een samenwerkingsverband van elf Utrechtse musea: AAMU - Museum voor hedendaagse Aboriginal kunst, Centraal Museum, dick bruna huis, Domtoren, Geldmuseum, Het Utrechts Archief, Museum Catharijneconvent, Museum Speelklok, Sonnenborgh - museum en sterrenwacht, Spoorwegmuseum en Universiteitsmuseum. De stichting heeft tot doel om de gezamenlijke marketing van de Utrechtse musea vorm te geven en de samenwerking tussen de musea te vergroten. Samenwerking met de SMU doen we door het gezamenlijk optrekken op het gebied van productontwikkeling met het oog op 2013 en de ontwikkeling van een overall campagne voor het museumaanbod in 2013.

8.4 Corporate/merk communicatie en eventcommunicatie

Om het Vrede van Utrecht 2013 programma onder de aandacht te brengen wordt zowel gebruik gemaakt van corporate/merk communicatie als van product/event communicatie.

8.4.1 Corporate/merk communicatie

Dit is de communicatie die het merk Vrede van Utrecht 2013 ondersteunt. Het is een toegankelijke vertaling van onze inspiratiebron. De corporate communicatie is gericht op publiek en stakeholders. De corporate communicatie is ongoing communicatie en komt ook terug in de eventcommunicatie rond de clusters.

Doel van de corporate campagne:

- zichtbaarheid d.m.v. heldere branding
- mensen in beweging krijgen, ambitie delen
- bekendheid met thema en symboliek van 2013, deelname activiteiten.

Het corporate verhaal kan in het kort als volgt worden weergegeven:
Kunst en cultuur, ontmoeting en dialoog tussen verschillende culturen hebben in 1713 een positieve bijdrage geleverd aan het tot stand komen van een Europese vrede met wereldwijde gevolgen. Dit is de inspiratiebron voor het huidige programma van Vrede van Utrecht 2013. Rode draad zijn The Utrecht Principles, de maatschappelijke rol en verbindende kracht van kunst, cultuur en kennis en de kracht van diversiteit. O.a. zichtbaar gemaakt door:

- ongoing communicatie via digitale kanalen Vrede van Utrecht
- eventgerelateerd: eventcommunicatie en branding op locatie is helder gelinked aan Vrede van Utrecht
- merkactivatie in 2011 gestalte gekregen via PEACE-letters. In 2012 krijgt dit een vervolg en wordt toegewerkt naar bekendheid van The Art of Making Peace.
- corporate cross media campagne rond The art of making peace is in ontwikkeling
- samenwerkingvoorstellen met mediapartners

8.4.2 Product/event communicatie

Dit is de communicatie die gericht is op specifieke activiteiten en acties die onderdeel uitmaken van het Vrede van Utrecht 2013 programma. De communicatie is met name gericht op het in beweging brengen van publiek voor de events. Maar is uiteraard ook gericht op stakeholders, omdat het een deel van de bewijslast is en een moment van profilering biedt voor stakeholders.

Het Vrede van Utrecht 2013 programma kent twee varianten:

Vrede van Utrecht 2013 presenteert:

Programma's waar Vrede van Utrecht 100% 'eigenaar' van is. Deze programma's worden gepresenteerd in de Vrede van Utrecht huisstijl. Het zijn programma's die de ambities en/of missie van Vrede van Utrecht rechtstreeks ondersteunen. In 2012 is dit bijv. het Vrede van Utrecht podium op het Bevrijdingsfestival en de start in september van The art of making peace. In 2013 zijn het daarnaast de grote events die de clusters kop en staart geven.

Vrede van Utrecht 2013 ondersteunt

Vrijwel alle projecten van Vrede van Utrecht komen tot stand in samenwerking met andere partijen. Op programmaniveau worden deze projecten niet gepresenteerd in de huisstijl van Vrede van Utrecht, maar in de huisstijl/communicatiestijl van de partners zelf, voorzien van ons logo.

- Hiermee draagt de betreffende partner in haar communicatie uitingen actief uit dat zij zich verbindt aan Vrede van Utrecht en dat zij samen met Vrede van Utrecht bouwt aan een interessant programma *Vrede van Utrecht 2013*
- Om deze events te kunnen 'claimen' besteden we ruimschoots aandacht aan deze activiteiten in de eigen Vrede van Utrecht communicatie.

Vrede van Utrecht 2013 biedt partners een communicatie platform voor hun programma's en projecten. Projecten worden communicatief behandeld volgens het etalage, winkel, magazijn principe, zgn. etalage projecten krijgen meer aandacht in de communicatie dan de projecten die in het magazijn staan. In 2012 worden hiertoe pakketten ontwikkeld ten behoeve van een standaardaanpak.

- Partners zijn daarnaast zelf verantwoordelijk voor een goede communicatie van de eigen events
- Vrede van Utrecht faciliteert een goede communicatie op locatie:
  - zichtbaarheid voor de partners en hun programma's
  - zichtbaarheid Vrede van Utrecht 2013 zelf.
- Vrede van Utrecht verzorgt verslagen achteraf: succes vieren.

8.5 Doelgroepen

Opdracht voor Stichting Vrede van Utrecht is om voor 2013 een programma te maken voor heel Utrecht, stad en regio en daarnaast een programma te bieden dat nationaal en internationaal een bereik heeft. Als we dit letterlijk nemen bereiken we iedereen, maar dat is uiteraard een onmogelijke opdracht. Bij het vaststellen van de te bereiken doelgroepen wordt het volgende ordeningsprincipe gehanteerd:

- geografie: stad, wijk, regio, regiogemeenten, nationaal en internationaal
- aard van het project, thema en discipline
- belangstellingsprofiel ontvanger.

Vergroten cultuurbereik

Stichting Vrede van Utrecht levert met het Vrede van Utrecht 2013 programma een bijdrage aan de vergroting van cultuurparticipatie en cultuurbereik.

2012

Stichting Vrede van Utrecht zet in op:

- Utrechters in de wijken: in de wijken liggen de kansen voor uitbreiding van publiek van culturele instellingen. In samenwerking met culturele en maatschappelijke instellingen die reeds actief zijn in de wijken worden projecten ontwikkeld die gericht zijn op vergroting van culturele competentie, voor jongeren door specifiek in te zetten op talentontwikkeling en participatie
- jeugd en gezin van alle lagen in de bevolking van Utrecht stad en regio: om hen te bereiken is het educatieprogramma Vrede van Utrecht op school een krachtig middel
- studenten: events als o.a. Bevrijdingsfestival en VJ op de Dom, en door diverse stageprojecten met UU, HU en HKU en door content van Vrede van Utrecht als onderdeel van het onderwijs aan te bieden, creëren we een diepere betrokkenheid bij deze doelgroep.
- hoogopgeleiden en creatieven: door verschillende events en door aanbod van een aantal bijzondere programma's op bijzondere locaties
- bewoners in de regio: door programmering in convenantgemeenten in samenwerking met partijen uit de regio zelf.

Regio

Regio Utrecht heeft bewoners en bezoekers veel te bieden als het gaat om landschap, kunst en cultureel erfgoed. Om betrokkenheid vanuit de regio te verkrijgen, initieert en ondersteunt Stichting Vrede van Utrecht verschillende activiteiten en vindt er een grootschalig provinciaal educatie programma plaats. Om duurzaam effect te sorteren in de regio zoekt Stichting Vrede van Utrecht actief naar structurele samenwerking met de regiogemeenten.

- Convenanten: waar mogelijk is een convenant afgesloten, zodat inzet en betrokkenheid voor de komende jaren verzekerd is (Veenendaal, Utrechtse Heuvelrug, Zeist)
- Programmering op Vliegbasis Soesterberg, forten en kastelen
- Vrede van Utrecht 2013 levert content aan de door de provincie gedefinieerde merklocaties.

Toeristische bezoekers

De bezoekers van een evenement kunnen we uitsplitsen in verschillende bezoekersprofielen met verschillende wensen en eigenschappen. We kiezen ervoor om de uitingen over het themajaar Vrede van Utrecht te richten op de bestaande doelgroepen van Toerisme Utrecht, zoals beschreven in hun marketingplan 2011-2014.

Mede gezien de programmering van de Vrede van Utrecht, zal de nadruk van de marktwerking op Nederland liggen. De internationale markt wordt hoofdzakelijk door

middel van free-publicity bewerkt. Aangezien de Vrede van Utrecht ook een specifiek regionale potentie heeft, breiden we dit uit met bezoekers uit de regio of stad. Hieronder een korte toelichting op de verschillende doelgroepen.

Bezoeker uit stad of regio

Een proactieve benadering van bezoeker uit stad en regio.

Kenmerken:

Deze bezoeker komt naar de stad op basis van de actualiteit. Er zijn weinig drempels op gebied van geografie of onbekendheid met de stad. De besluitvorming om af te komen op het evenement ligt op het laatste moment, meestal vanaf 2 weken voor aanvang en is mede weersafhankelijk. Deze bezoeker bezoekt het evenement, en maakt gebruik van de horeca.

Dagtoerist

De culturele dagtoerist uit Nederland bewerken we met een pull-benadering. Een campagne waarbij de actualiteit van dat jaar centraal staat. De internationale dagtoerist willen wij bewegen om een Vrede van Utrecht activiteit te bezoeken tijdens het bezoek aan Utrecht. We gaan dus geen buitenland campagne inzetten.

Kenmerken :

De dag toerist bezoekt Utrecht voor een dagje uit. Vaak bestaat het bezoek uit 1 hoofdreden, zoals bijvoorbeeld winkelen, maar men onderneemt vaak meer in de stad. Zoals een beklimming van de domtoren, een stadswandeling of een terrasje. Aan het eind van de dag, voor of na een diner, gaat men veelal weer naar huis. (45% met de trein, 40% met de auto). 7% van alle dagtoeristen van buiten de regio of stad, bezoeken daadwerkelijk een evenement. Deze toerist kan het evenement als aanleiding zien om nu naar de stad te komen, maar zal altijd meerdere producten in de stad afnemen. De toerist is afkomstig uit zowel Nederland als het buitenland.

Verblijfstoerist

In tegenstelling tot de toeristische strategie, wordt de primaire inzet tijdens het Vrede van Utrecht jaar niet verblijfstoerisme. In 2013 communiceren we over het themajaar als aanleiding om naar Utrecht te komen. Verblijfstoerisme is daarbij een effect. Wel zal een logische en nadrukkelijke verbinding gemaakt worden naar overnachtingen. Bovendien is overnachten een fysieke uiting van de gastvrijheid die ook in 2013 centraal stond.

Kenmerken:

De verblijfstoerist verblijft in de stad of regio en brengt twee dagen door in de stad. Een weekendje weg bestaat altijd uit meerdere onderdelen, waarvan een museumbezoek vaak onderdeel van uit maakt. 1,4 nachten is het gemiddelde aantal nachten. De veelzijdigheid van de stad en het culturele aanbod vormen de reden om naar de stad te komen. Deze toerist woont minimaal 125km van Utrecht of is afkomstig uit het buitenland.

Internationale Pers

Door proactieve uitnodiging van de pers voor een bezoek aan Utrecht kan een groot aantal uitgebreide sfeerverhalen in de print en audiovisuele media gerealiseerd worden. Deze media-aandacht vertegenwoordigt een hoge advertentiewaarde en is nog steeds het meest geëigende middel voor het genereren van inspiratie en awareness onder nieuwe potentiële bezoekers van de stad. We richten ons op toeristische artikelen, hoofdzakelijk internationale media.

Bekendheid Vrede van Utrecht Internationaal

Naar aanleiding van een kort interview met de marketing managers of directeuren van NBTC vestigingen in de landen België, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië en Spanje blijkt dat de Vrede van Utrecht nauwelijks bekend is bij de consument. In de Zuid-Europese landen weet men van het historisch feit wel uit de schoolboeken, maar als een minder belangrijk onderwerp en inhoudelijk kent met het vrijwel niet. In de andere landen is het historisch feit alleen bekend bij een zeer beperkte niche. In Duitsland, België en Groot-Brittannië is het waarschijnlijk dat een divers cultureel programma aanleiding kan zijn om de stad in 2013 Utrecht te bezoeken. In Frankrijk zijn grote exposities van internationaal beroemde meesters vooral een aanleiding. NBTC marketeers verwachten dat er geen extra Zuid-Europese bezoekers komen voor het culturele programma, maar dat ze kunnen besluiten om langer in Utrecht te verblijven. In alle landen is Vrede van Utrecht 2013 een kans als het gaat om media aandacht en middel in de profilering van Utrecht als culturele bestemming. Daar zetten we dan ook op in.

8.6 Voorbereiding 2013

Vanaf oktober 2011 zijn alle pijlen gericht op de voorbereiding van 2013. Op 21 september 2012 is de grote perspresentatie gepland om het programma te presenteren aan (inter)nationale pers en dan moet alles klaarstaan.

Op dit moment in ontwikkeling:

- Strategie / Plan van aanpak The Art of Making Peace
  - Communicatieaanpak
  - Ontwikkeling partner pakketten
  - Citydressing en locatiemarkering
- Digitale strategie in samenwerking met Evident.
- Corporate communicatie en merkactivatie in samenwerking met Dietwee en Wink.
- Mediastrategie en mediapartnership i.s.m. Toerisme Utrecht.

9 Relatiebeheer en sponsoring

Stichting Vrede van Utrecht begeeft zich in een uitgebreid lokaal en (inter)nationaal netwerk van met name bestuur & politiek, bedrijfsleven en culturele en maatschappelijke organisaties. Een gewaardeerd relatiebeheer is één van de belangrijkste voorwaarden voor een goede opbouw van partnerships.

Relatiebeheer

Het relatiebeheer betreft het ontwikkelen en organiseren van activiteiten, ontvangsten, events, ontmoetingen in relatie met programma 2013 en de voorbereidingen op 2018. Dit voor het eerder genoemde netwerk. Belangrijkste werkzaamheden en aandachtsgebieden hierbij zijn:

Algemeen

- coördineren en onderhouden van het relatiebestand
- ondersteuning bijzondere activiteiten t.b.v. de diverse partnerships.

2013

- productie van het algemene relatie-event Vrede van Utrecht Concert
- productie van presentaties omtrent het programma 2013
- coördinatie en ondersteuning van relatiemomenten bij programma-activiteiten 2013 (bijvoorbeeld: Bevrijdingsfestival, projecten op buitenlocaties, Vrede van Utrecht op School, Day4Peace, Leerstoel Vrede van Utrecht).

2018

- coördinatie en ondersteuning van relatiemomenten bij programma-activiteiten bidbook 2018 (bijvoorbeeld internationale partners en de opzet van de supporters 2018).

Participatie van het bedrijfsleven

Council Vrede van Utrecht

Een groep toonaangevende Utrechtse bedrijven ondersteunt het traject 2013-2018 binnen de Council Vrede van Utrecht in een langdurige samenwerking die, minimaal, vastgelegd is tot en met 2013. Dit zijn tot nu toe: ASR Nederland, Bouwfonds Ontwikkeling, CMS Derks Star Busmann, NS, ProRail, Rabobank Utrecht en SHV. Deze Councilleden tonen hun commitment aan de Stichting Vrede van Utrecht middels financiële en facilitaire ondersteuning.

Vrede van Utrecht zoekt met name op corporate niveau, op merkniveau, de introductie bij het bedrijfsleven en legt van daaruit een koppeling met de diverse programmaonderdelen en projecten van Vrede van Utrecht. Vanuit de gedachte dat Vrede van Utrecht voor een gedachtegoed staat dat gebaseerd is op de waarden die ontstaan zijn uit de Vrede van Utrecht in 1713. Deze principes zijn naar deze tijd vertaald in The Utrecht Principles.

Gezamenlijk bouwen de leden van de Council Vrede van Utrecht constructief aan Utrecht stad en regio van kennis en cultuur aan de hand van twee concrete trajecten: de viering van Vrede van Utrecht in 2013 en de Utrechtse kandidatuur voor de titel Culturele Hoofdstad van Europa in 2018. De leden van de Council Vrede van Utrecht stimuleren met hun facilitaire en financiële bijdragen de aantrekkelijkheid van de stad en regio als duurzame leef- en woonomgeving. Dit gebeurt vanuit de gedeelde overtuiging dat Utrecht aantrekkelijker blijft voor de bedrijven, (inter)nationale kenniswerkers, bewoners en

studenten als er geïnvesteerd wordt in kennis en cultuur, historie, ontmoeten en gastvrijheid. In 2012 zetten we in op een substantiële uitbreiding van het aantal bedrijfspartners binnen de Council Vrede van Utrecht.

De Council Vrede van Utrecht is onderscheidend en aanvullend ten opzichte van andere bedrijvenclubs en behoudt in haar grootte en samenstelling een exclusief karakter. Speciaal voor de Council organiseert Vrede van Utrecht bijzondere bijeenkomsten in samenwerking met culturele partners en de Universiteit Utrecht. Het zijn verrassende ontmoetingen met een bijzondere vorm qua plek, programmering en participatie. Elke bijeenkomst wordt ingegaan op de stand van zaken van Vrede van Utrecht. In 2011 kwam de Council bijeen bij: het Vrede van Utrecht Concert, de opera Orfeo ed Euridice op Paleis Soestdijk, Festival De Basis op Vliegbasis Soesterberg en bij Kasteel Amerongen.

Project sponsoring

In 2012 worden bedrijven aangetrokken die buiten het (corporate) lidmaatschap van Council Vrede van Utrecht zich binden aan specifieke projecten. Inzet zijn uitgebreide sponsorpakketten voor hogere bedragen dan het lidmaatschap van de Council Vrede van Utrecht. Een aantal activiteiten dat vanuit de organisatie van Vrede van Utrecht wordt georganiseerd, zoals de opening en het slot van de viering in 2013, zijn uitermate geschikt voor deze gerichte sponsorships. Daarnaast speelt Vrede van Utrecht een verbindende rol bij de koppeling van bedrijven aan culturele en maatschappelijke partners en vice versa zodat een aantal essentiële projecten gerealiseerd worden door directe sponsoring. De leden van de Council hebben uiteraard de eerste optie op deze gerichte sponsortrajecten.

10 Organisatie

10.1 Bestuur

Het bestuur van Vrede van Utrecht is eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van Vrede van Utrecht, inclusief Kosmopolis.

Het bestuur van Vrede van Utrecht is als volgt samengesteld:

- Dhr. Prof. Drs. G. J. Cerfontaine (voorzitter)
- Dhr. Ir. W.P. de Boer (secretaris / penningmeester)
- Dhr. Prof. Dr. P. Schnabel
- Mevr. Mr. P.C. Lodders-Elfferich
- Dhr. J.G.P. van Bergen
- Dhr. Prof. dr. Th.W.A. Camps
- Mevr. Mr. Y.C.M.T. van Rooy
- De heer Drs. M. Kortbeek

Code Cultural Governance

Stichting Vrede van Utrecht hanteert een bestuur- en directiemodel. Vrede van Utrecht heeft kennis genomen van de principes van Cultural Governance, erkent de waarde ervan en past deze grotendeels toe. Eind 2011 zal het bestuursreglement en het directiereglement beschikbaar zijn.

10.2 Personele bezetting

Onderstaande tabel geeft de personele bezetting weer. Vacatures worden alleen ingevuld indien aanvullende sponsorwerving / fondsenwerving wordt gerealiseerd.

naam	achternaam	functie	in dienst fte	freelance fte	vacature fte
Directie					
Peter	de Haan	intendant	1		
Petra	Remmen	zakelijke leiding	0,8		
Inhoudelijke coördinator 2013					
Paul	Feld	inhoudelijke coördinator 2013	0,8		
Team 2018					
Han	Bakker	regie artistiek programma 2018		0,4	
Bram	Buijze	lobby en internationalisering	0,8		
Anke	Dorenbos	communicatie	0,75		
Lieke	Hoitink	projectsecretaris	0,8		
Daniel	Melse	medewerker artistiek programma			0,5
Projectleiders					
Margreet	Bouwman	projectleider CAL Utrecht	0,6		
Mira	Kho	projectleider Wijkprogramma			0,4
Petra	Moes	producent Erfgoedprogramma			0,6
Leo	Roeleveld	projectleider Educatie			0,6
Friso	Wiersum	projectleider Kunst in Oorlog	0,8		

Cynthia	Wilson	projectleider UU/ HO		0,3	
Projectmedewerkers					
Els	van Kuijk	projectmedewerker Educatie	0,6		
Tsui-Saen	Leung	projectmedewerker Wijkprogramma	0,7		
Saar	van der Spek	programmamaker Wijkprogramma		0,6	
Producenten					
Rob	van Doggenaar	productiecoördinatie		0,4	
Annemarie	de Jong	productieleider Wijkprogramma / VJ op de Dom	0,9		
Onderzoek					
Eugene	van Erven	hoofd onderzoek CAL Utrecht		0,2	
Margreet	Zwart	onderzoeker CAL Utrecht	0,4		
Kosmopolis					
Nancy	Jouwe	projectleider	0,8		
vacature		programmamaker			0,5
Bidjai	Saktoe	communicatiemedewerker		0,3	
Liesbeth	Faber	redacteur	0,4		
Bureau					
Fleur	Daalderop	office manager	0,8		
Odile	Schermerhorn	medewerker secretariaat	0,8		
Jan	Bruin	boekhouder		0,2	
Paulien	Dankers	assistent zakelijke leiding	0,8		
Vacature		medewerker secretariaat			0,8
Communicatie					
Petra	Orthel	hoofd Communicatie, PR & Marketing	1		
Manon	Scholten	senior medewerker marketing	0,9		
Radha	Pleijasant	medewerker online marketing	1		
Lonneke	Laurant	PR & pers medewerker	0,8		
Marieke	Kruithof	medewerker marketing	0,2		
Relatiebeheer en sponsoring					
Lidian	Fleers	relatiebeheer	0,8		
Hans	van Rijsbergen	sponsormanager		0,4	
Vacature		medewerker sponsoring			
Totaal			17,35	4,9	1,3
					23,55

11 Financiën

De volgende pagina's laten de begroting 2012 zien. Per aandachtsgebied van Vrede van Utrecht wordt de begroting weergegeven in een kolom:

- Programma 2013 (2013)
- Bidbook 2018 (2018)
- Community Art Lab Utrecht (CAL)
- Vrede van Utrecht Concert (concert)
- Educatieprogramma (educatie)
- Erfgoedprogramma - Soesterberg, Forten en Kastelen (erfgoed)
- Internationalisering (intern.)
- Wijkprogramma (wijken)
- Samenwerking Universiteit / Hogescholen (UU/HO)
- Overige gemeenten (overige G)
- Kosmopolis (kosmo)
- Werkorganisatie (wo)

In de totaalkolom wordt het totale financiële plaatje van Vrede van Utrecht weergegeven. De cijfers zijn gebaseerd op ervaringen in de afgelopen jaren en inschattingen op basis van het programma.

BATEN

Er is per project een inschatting gemaakt van reële inkomsten uit publieksinkomsten, diverse opbrengsten, sponsoring en fondsen.

Publieksinkomsten

De publieksinkomsten zijn in 2012 gering. In 2012 is het grootste deel van het publieksprogramma weggesaneerd i.v.m. de bezuinigingen van de provincie. Ook heeft het te maken met de werkwijze van Vrede van Utrecht. Publieksinkomsten komen over het algemeen ten goede aan de partners waar Vrede van Utrecht mee samenwerkt. Daarnaast is een groot aantal evenementen gratis toegankelijk.

Diverse inkomsten

Diverse inkomsten hebben onder andere betrekking op doorberekende kosten ten behoeve van voor derden verrichte activiteiten.

Sponsoring

In 2011 zijn de eerste Councilidmaatschappen gerealiseerd. Dit zijn meerjarige contracten (€ 25.000 per jaar). De verwachting is dat het aantal Councilleden in 2012 wordt uitgebreid. Het extra bedrag aan sponsoring dat wordt gegenereerd in 2012 wordt toegevoegd aan het budget 2013.

Fondsen

De begroting 2012 geeft een inschatting van de bijdragen. Omdat het publieksprogramma in 2012 beperkt is, zijn ook de fondseninkomsten relatief laag ingeschat. Enkele fondsenbijdragen zijn meerjarig en reeds toegezegd: Fonds voor Cultuurparticipatie voor Kosmopolis, KF Hein Fonds voor Educatie en Stichting Doen voor CAL en het Wijkprogramma. In 2013 zullen de fondseninkomsten veel hoger zijn. Eind 2011 wordt gestart met de fondsenwerving voor 2013.

LASTEN

Beheerslasten personeel en materieel

In de kolom werkorganisatie worden de algemene beheerslasten van Vrede van Utrecht weergegeven. De beheerslasten hebben een personele en een materiële component. De omvang in 2012 is nagenoeg vergelijkbaar met de prognose voor 2011. De beheerslasten worden niet specifiek doorberekend aan de Vrede van Utrecht projecten. Kosmopolis Utrecht betaalt een vaste bijdrage voor deze beheerslasten.

Activiteitenlasten personeel

Medewerkers die volledig op een specifiek project werken zijn op dit project geboekt. De medewerkers communicatie en de intendant worden op de werkorganisatie geboekt.

Activiteitenlasten materieel

Per aandachtsgebied zijn activiteitenbudgetten toegekend. Deze zijn verder uitgesplitst naar projecten. De inhoudelijke toelichting op de projecten is in de eerdere hoofdstukken terug te vinden. Het communicatiebudget is gesplitst naar corporate (werkorganisatie), het programma *Vrede van Utrecht 2013* en de campagne *Utrecht 2018*.

Onvoorzien

Er is een bedrag van 100.000 euro onvoorzien opgenomen op basis van ervaringscijfers.